

SUOMEN YRITTÄJÄT TAVOITEOHJELMA 2019-2023

#KASVASUOMI

Suomen Yrittäjien tavoitteet vaalikaudelle 2019–2023

Suomen Yrittäjät haluaa, että 2020-luku on kasvun vuosikymmen. Ilman kestäväää kasvua on mahdoton nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin. Korkea työllisyysaste on välttämätön, jotta Suomi selviää 2020-luvulla ikääntymisen kasvattamista hoitokuluista sekä pystyy panostamaan muun muassa sivistykseen, puolustukseen ja ympäristönsuojeluun.

Suomen Yrittäjät haastaa kaikki puolueet tarttumaan tähän kasvutavoitteeseen. Tuleva hallitus ei voi laskea politiikkaansa nykyisen kasvu- ja työllisyysuran varaan.

Suomesta maailman paras maa yrittää

Suomi tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa enemmän yrittäjiä ja yrityksiä. Se on tärkeää kaikille Suomessa, koska yrittäjät luovat työtä ja kasvua.

Suomen tulee pyrkiä olemaan maailman paras maa yrittää. Tällä hetkellä Suomi on Maailman yrittäjyysvertailussa (Global Entrepreneurship Index) sijalla 12 ja Euroopassa sijalla 9. Sijaa ei ole helppo nostaa, sillä lähes kaikki maat haluavat vahvistaa yrittäjyyden olosuhteita. Jotta Suomen sijoitus nousee, pitää vahvistaa yrittäjyyden olosuhteita nopeammin kuin kilpailijamaissa.

Ensi vuosikymmenen kasvupolitiikan tulee kannustaa yritystoimintaan ja sen kasvattamiseen sekä palkita yrittäjän riskin ottamisesta.

Yrittäjien tavoitteena on helpottaa yrittämistä ja työllistämistä. Yrittäjien kasvureseptillä varmistetaan, että Suomen talous kasvaa kestävästi, työllisyys vahvistuu ja hyvinvointivaltion perusta lujittuu. Yrittäjyys on Suomen vahva tukijalka.

MAAILMAN PARAS MAA YRITTÄÄ

Suomi on Maailman yrittäjyysvertailussa (Global Entrepreneurship Index) sijalla 12 ja Euroopassa sijalla 9.

MITÄ GEI MITTAA?

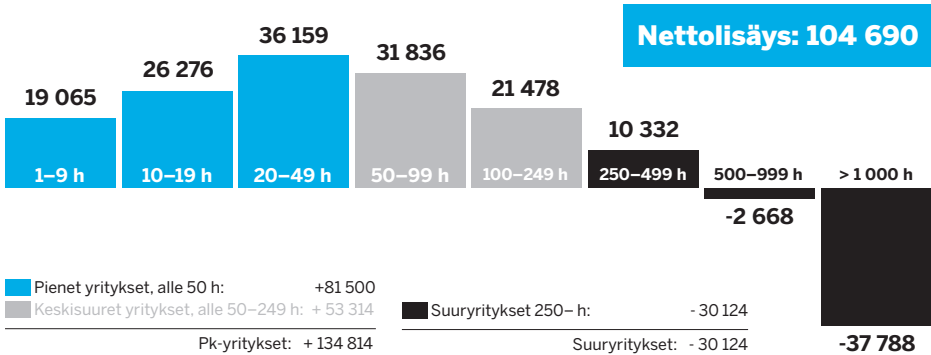
GEI-indeksi vertailee yrittäjyyttä globaalisti. Kaikkiaan mukana on 137 maata. Indeksistä koostuu kolmesta alaindeksistä, jotka ovat yrittäjyyteen liittyvät asenteet, yrittäjyyteen liittyvät kyvykkyydet sekä yrittäjyyteen liittyvät pyrkimykset. Nämä rakentuvat puolestaan yhteensä 14 pilarista, joiden sisällä on sekä yksittäisiä että institutionaalisia, yrittäjyyteen liittyviä muuttujia.

	Maa	GEI
1	Yhdysvallat	83.6
2	Sveitsi	80.4
3	Kanada	79.2
4	Iso-Britannia	77.8
5	Australia	75.5
6	Tanska	74.3
7	Islanti	74.2
8	Irlanti	73.7
9	Ruotsi	73.1
10	Ranska	68.5
11	Hollanti	68.1
12	Suomi	67.9

Suomi jää vertailussa jälkeen muun muassa Tanskalle (6.), Islannille (7.) ja Ruotsille (9.) Norja on sijalla 21.

Lähde: Global Entrepreneurship Index, 2018

TYÖPAIKAT SYNTYVÄT PK-YRITYKSIIN

Lähde: Tilastokeskus. Työllisten määrän muutos erikokoisissa yrityksissä vuosina 2001–2017. Henkilömäärät muunnettu kokopäiväisiksi työpaikoiksi, pl. maa-, metsä- ja kalatalous.

Suomi tarvitsee:

1. Kannustavan verojärjestelmän

Yritysverotuksen on tuettava yrittäjyyttä, yrittäjän riskinottoa sekä yritys-toiminnan kasvattamista. Verotuksella on merkittävä vaikutus yrittäjän motivaatioon sekä haluun ja kykyyn kasvattaa yrityksiä investoimalla ja työllistämällä.

2. Rohkeita rakenneuudistuksia

Työmarkkinauudistuksia on tehtävä määrätietoisesti. Haluamme lisää sopimisen valtaa työpaikoille ja vahvempaa parlamentarismia. Työllistämisen helpottaminen, joustavuuden lisääminen, työllisyysasteen nostaminen, ja työpaikkojen kehittäminen ovat tärkeimpiä tavoitteitamme työllisyysasteen nostamiseksi.

3. Tukea yrittäjien hyvinvointiin

Yrittäjän hyvinvointi heijastuu vahvasti yrityksen hyvinvointiin. Haluamme, että sosiaaliturvamme kannustaa yrittäjyyteen ja työntekoon sekä mukautuu myös aikaan, jossa yrittäjän ja työntekijän roolit vaihtuvat tai menevät päällekkäin.

4. Vähemmän yrityssääntelyä

Haluamme vähentää yrityksiin kohdistuvia sääntelykustannuksia neljänneksellä vuoteen 2025 mennessä. Hillitsemme uutta sääntelyä kaksi yhdestä -mallilla, jossa lainsäätäjän on leikattava yritysten sääntelykuluja kaksi euroa jokaista sääntelystä syntyvää euron lisäkustannusta kohden.

5. Enemmän kansainvälisyyttä

Kansainvälistyvät yritykset luovat kasvua ja hyvinvointia koko Suomeen. Ulkomaisen työvoiman palkkaamista on helpotettava. Vahvempi Business Finland -verkosto tukee kaikenkokoisten yritysten kasvua.

6. Osaavaa työvoimaa

Elinikäinen oppiminen pidentää työuria ja varmistaa osaavan työvoiman muuttuvassa työelämässä. Se on tärkeää myös yrittäjälle, jotta yrittäjän oma osaaminen kehittyy. Yritysten ja oppilaitosten syvemmillä yhteistyöllä parannamme nuorten työllistymistä ja ylläpidämme aikuisten osaamista. Haluamme, että yhä useammalla on toisen asteen tutkinto.

7. Yrittäjälle uuden mahdollisuuden

Yrittäjälle pitää myös konkurssin tai tilapäisen taloudellisen kriisin jälkeen taata mahdollisuus uuteen alkuun. Nykyään yrittäjä kohtaa monia esteitä jatkaa liiketoimintaa, jos takana on konkurssi tai maksuhäiriömerkintä. Esteitä on sekä lainsäädännössä että käytännössä.

8. Ilmastonmuutoksen torjumista

Suomen on lisättävä panostuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Keskeisiä keinoja siihen ovat päästökauppa ja verotus. Myös uuden teknologian ja kiertotalouden avulla voidaan pienentää ilmastokuormaa.

9. Enemmän maahanmuuttajayrittäjyyttä

Yrittäjiksi pyrkivien maahanmuuttajien kotoutumista ja kieliopintoja pitää helpottaa. Tarvitaan joustavuutta, jotta maahanmuuttajat pääsisivät nopeammin kiinni sekä elinkeinon että suomalaiseen yhteiskuntaan. Työvoiman saatavuusharkinnasta tulisi luopua kokonaan.

YRITYSRAKENNE SUOMESSA 2017

0,2 % Suuryritykset (250– hlöä) 591

1,0 % Keskisuuret yritykset (50–249 hlöä) 2 728

5,6 % Pienyritykset (10–49 hlöä) 15 725

93,2 % Mikroyritykset (1–9 hlöä) 264 519

Yhteensä **286 934** yritystä, pois lukien maa, metsä ja kalatalous

Lähde: Tilastokeskus 2017

Suomen Yrittäjien kärkitavoitteet

Verotus ja julkinen talous

1. Verotus tukee yrittäjyyttä ja yrittäjän riskinottoa sekä yrityksen kasvattamista.
2. Verotuksen painopistettä siirretään välillisen verotuksen suuntaan.
3. Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus uudistetaan nettovarallisuudesta riippumattomaksi ja yksinkertaisemmaksi. Tämä auttaa ottamaan nykyistä paremmin huomioon erilaiset yritykset.
4. Eri yritysmuotoja kohdellaan verotuksessa tasapuolisesti, ja siksi yrittäjävähennys tulee säilyttää.
5. Arvonlisäverollisen toiminnan alaraja nostetaan 20 000 euroon ja liukuen poistuvan huojennuksen yläraja 50 000 euroon.
6. Julkisen talouden sopeuttaminen aloitetaan välittömästi leikkaamalla julkisia menoja.
7. Velkavetoisen kysyntäelvytyksen sijaan tehdään rakenne-uudistuksia, jotka nostavat kasvupotentiaalia.
8. Julkinen sektori keskittyy vain ydintehtäviinsä. Liian laajalle levittäytyneenä se estää kansantalouden vaurastumista.

Työelämä ja sosiaaliturva

9. Työelämän lainsäädännön kehittämisessä strategiseksi tavoitteeksi otetaan työllistämisen helpottaminen ja työllisyysasteen nostaminen.
10. Kaikille yrityksille säädetään lakisääteinen toisin sopimisen oikeus eli mahdollisuus sopia työehtosopimuksista poiketen.
11. Kaikki sopimisen kiellot poistetaan työelämän sääntelystä, jotta yritykset ovat yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.
12. Hyödynnetään etujärjestöjä työlainsäädännön valmistelussa, mutta ei anneta järjestöille veto-oikeutta lainsäädäntöuudistuksiin.
13. Joustavoitetaan työlainsäädäntöä mahdollistamalla sopiminen sunnuntai- ja ylityökorvauksista työnantajan ja työntekijän välillä, luopumalla takaisinottovelvollisuudesta ja säätämällä ensimmäinen sairauspäivä palkattomaksi.
14. Maahanmuuttajien integrointi otetaan työvoimapolitiikan painopisteeksi.
15. Toteutetaan sosiaaliturvan kokonaisuudistus siten, että työn vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa.
16. Toteutetaan yhdenvertaisuutta lisäävä ansioturvareformi sekä porrastetaan ja lyhennetään ansiosidonnaista työttömyysturvaa.
17. Uudistetaan perhevapaajärjestelmä parantamaan naisten asemaa työmarkkinoilla, lisäämään joustavuutta ja huomioimaan yrittäjätyön erityispiirteet.
18. Uudistetaan työllisyysrahaston ja työeläkeyhtiöiden hallintoa siten, että kaikki rahoitukseen osallistuvat huomioidaan ja keskusjärjestöiltä otetaan oikeus valita edustajia yhtiöiden omistajien ohi.

Yrityslainsäädäntö

19. Vähennetään yrityksille lainsäädännöstä johtuvia kustannuksia 25 prosentilla vuoteen 2025 mennessä. Otetaan käyttöön yksi kahdesta -työkalu kaikilla hallinnonaloilla: jos uusi sääntely aiheuttaa lisäkustannuksen, on toisaalla vähennettävä kustannuksia kaksinkertainen määrä.
20. Maksuaikoja koskevaa lainsäädäntöä muutetaan yrittäjien suojan parantamiseksi.
21. Selvitetään laajasti yrittäjän uuden alun esteenä olevat luvanvaraisten elinkeinojen edellytykset sekä muut lainsäädännöstä ja viranomaiskäytännöistä johtuvat yrittämisen esteet.
22. Turhien konkurssien välttämiseksi edesautetaan yritysten pääsyä varhaisen vaiheen tervehdyttämiskeinojen piiriin. Luodaan kansallinen early warning -järjestelmä ja mahdollistetaan pienimmillekin yrityksille pääsy yrityssaneerausjärjestelyn piiriin.

23. Helpotetaan konkurssiin joutuneen yrittäjän uutta mahdollisuutta työllistää itsensä yrittäjänä. Selvitetään mahdollisuus yhdistää konkurssi- ja velkajärjestely samaan tai peräkkäisiin prosesseihin yrittäjän uuden alun nopeuttamiseksi.

24. Lyhennetään maksuhäiriömerkintöjen tallennusaikoja. Tehdään lainsäädäntöä, joka mahdollistaa aloittavalle yrittäjälle oikeuden saada yritystoiminnan harjoittamisen kannalta välttämättömät peruspalvelut, ml. pankki-, vakuutus-, tietoliikenne- ja telepalvelut.

Kilpailupolitiikka

25. Panostetaan kilpailullisuuden lisäämiseen ja reiluuteen.

26. Edistetään pienten ja keskisuurten yritysten parempaa pääsyä julkisiin hankintoihin panostamalla hankintaneuvontaan ja jakamalla hankinnat pienempiin osiin.

27. Avataan julkista palveluntuotantoa yrittäjyydelle hyödyntämällä monituottajamallia.

28. Vähennetään kuntien ja valtion elinkeinotoimintaa, joka vie tilaa yrittäjyydeltä ja tuhlaa veronmaksajien rahaa.

Osaaminen ja koulutus

29. Varmistetaan työpaikalla tapahtuvan oppi- tai koulutussopimusmuotoisen koulutuksen tukemiseen riittävät oppilaitosten tuki- ja ohjausresurssit.

30. Parannetaan nuorten oppisopimuskoulutuksen houkuttelevuutta työnantajille porrastamalla oppisopimuksen aikainen palkkaus vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä.

31. Otetaan koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ja osaamisen vahvistamiseksi käyttöön oppivalmiusmalli, jonka ytimessä on yksilöllisesti joustava perusopetus.

32. Mahdollistetaan korkeakoulututkinnon tai sen osien suorittaminen joustavasti eri korkeakoulujen tarjontaa hyödyntäen ja tunnustaen myös muualla kertynyt osaaminen.

33. Mahdollistetaan maahanmuuttajille myös englanninkielinen kotoutumiskoulutus, jotta kotoutuminen ja työllistyminen nopeutuu.

Innovaatiot, digitalisaatio ja kansainvälistyminen

34. Käynnistetään kansallinen yrityskentän digitaalisen uudistumisen ohjelma.

35. Nostetaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopanostukset neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vahvistamalla yrityksille suunnattua julkista TKI-rahoitusta ja huolehtimalla perus- ja soveltavan tutkimuksen rahoituksen riittävydestä.

36. Siirretään julkisten yritystukien painopistettä liiketoimintaa säilyttävistä tuista liiketoimintaa uudistaviin TKI-tukiin.

37. Vakiinnutetaan innovaatioaseteli osaksi Business Finlandin startup- ja pk-yritysten rahoitusinstrumentteja.

38. Business Finlandin riittävä ja ennakoitava rahoitus turvataan. Yritysten kansainvälistymistä tukevat yhteishankkeet, kuten messuosastot ja vientirenkaat, otetaan mukaan Business Finlandin rahoitustuotteisiin.

Liikenne, energia ja ilmasto

39. Taataan riittävä rahoitus liikenneverkon perusväylänpidolle ja kansantaloudellisesti kannattaviin investointeihin.

40. Edistetään kivihilestä luopumista voimakkaammalla verotuksella.

41. Siirretään energiatukien painopistettä kohti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

42. Toteutetaan kustannustehokkaita ja vapaaehtoisia tapoja pk-yritysten energia- ja materiaalitehokkuuden edistämiseen.

Sote- ja maakuntapolitiikka

43. Parannetaan julkisten palvelujen kustannus-
tehokkuutta ja -vaikuttavuutta.

44. Vahvistetaan asiakkaan valinnanvapautta.

45. Varmistetaan, että maakunnat toteuttavat sote- ja kasvupalvelu-
uudistuksen periaatteet: järjestäjä ja tuottaja erotetaan, palvelumark-
kinoita kehitetään toimivammaksi ja taataan asiakkaalle valinnan-
vapaus.

Maahanmuuttajayrittäjyys

46. Yrittäjän ja startup-yrittäjän oleskelulupien käsittelyä
nopeutetaan.

47. Työmarkkinoita joustavoitetaan ja työllistymistä helpotetaan
lainsäädäntömuutoksilla, jotka edesauttavat maahan-
muuttajien työllistymistä.

SISÄLLYS

Kohti tehokkaampaa julkista sektoria	12
Laatua ja tehokkuutta palveluihin	13
Julkisen talouden huono hoito kostaatuu	14
Kannustava verotus luo kasvua	16
Kannustusta toimeliaisuuteen	17
Tukea omistajanvaihdoksille	18
Alv-alarajan nosto kannustaa yrittäjyyteen	18
Työllisyys kasvuun työmarkkinoita ja sosiaaliturvaa uudistamalla	22
Yleissitovuusjärjestelmä pitää uudistaa	23
Järjestäytyminen ei saa ratkaista paikallista sopimista	24
Työlainsäädäntö joustavammaksi	25
Sosiaaliturvajärjestelmää kehitettävä	26
Yrittäjäkin tarvitsee toimivan sosiaaliturvan	28
Vakuutuksen piirissä oleville vastinetta maksuille	29
Hallintoon kaikkien rahoittajatahojen edustus	29
Yrittäjille mahdollisuus jäädä perhevapaille	30
Yrittäjä- ja työsuhteinen työ voitava yhdistää työttömyysturvassa	30
Kehitettävää myös muussa yrittäjän sosiaaliturvassa	30
Yrittäjän hyvinvointiin pitää satsata	31
Säätelyä pitää edelleen vähentää	34
Pienet ensin -periaate lainsäädännön lähtökohdaksi	35
EU-mallioppilaasta mielipidejohtajaksi	35
Markkinoiden toimintaa parannettava	36
Yrittäjiä piinaavat huijarit kuriin	37
Kuntayritykset vääristävät kilpailua	38
Pk-yrityksille parempi pääsy julkisiin hankintoihin	39
Kasvun maakunnassa työtä ja hyvinvointia	42
Valinnanvapaus osa toimivaa sote-uudistusta	43
Enemmän kansainvälisyyttä	46
Osaamisella kasvava Suomi	48
Vahvistetaan varhaista oppimispolkua	49
Oppivelvollisuus päättyy oppivalmiuteen	49

Tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen	50
Lisää mahdollisuuksia opintojen rahoitukseen	50
Korkeakoulutus yrittäjämönteiseksi	52
Yksi lainsäädäntö, enemmän oppimismahdollisuuksia	53
Nopeammin opintoihin, pidemmät työurat	53
Suuremmat yksiköt mahdollistavat huippututkimuksen	54
Tutkimus lähemmäksi työelämää	54
Oppia yli rajojen	54
Digitalisaatio uuden ja uudistuvan yrittäjyyden lähteenä	56
Digipolitiikalle vahva valtuutus	57
Yritysten digitalisoituminen kansalliseksi missioksi	57
Tieto jalostumaan	57
Digitalisoinnilla parempaa viranomaisasiointia	58
Tietoliikenneverkot ovat perusinfrastruktuuria	58
Julkinen sektori alustana palveluekosysteemille	58
Innovaatioista kasvava Suomi	60
Vahvempi innovaatioekosysteemi	61
Avoimemmat korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	61
Innovaatioystävällisempää sääntelyä	61
Yrittäjälle uusi mahdollisuus	64
Menettelyjä uudistettava	65
Esteitä purettava	66
Ilmastonmuutosta torjuttava vahvemmin	68
Fossiilisten tuista kohti uuden teknologian panostuksia	69
Pk-yritykset kiertotalouden toimijoiksi	69
Kuljetuskustannukset kuriin	69
Nielumarkkinoita kehitettävä	70
Maahanmuuttajat yrittäjinä: tarvitaan nopeutta ja joustavuutta	72
Prosessit sujuvammiksi	73
Saatavuusharkintaa ei tarvita	73
YRITTÄJÄN ANATOMIA	76

[#kasvasuomi](#)

[#yrittäjät](#)

[#yrittäjäyys](#)

Kohti tehokkaampaa julkista sektoria

Julkinen sektori on paisunut liian suureksi. Leikkauksia tarvitaan, mutta ne on kohdistettava oikein. Julkisen sektorin tulee keskittyä perustehtäviinsä. Vuosien mittaan julkiselle puolelle on siirtynyt valtavasti sellaista toimintaa, jolla ei ole ydintehtävien kanssa mitään tekemistä. Tämä syö resursseja. Tulevan hallituksen on leikattava julkisia menoja mutta viisaasti.

Suomessa julkinen sektori on salakavalasti levittäytynyt niin laajalle, että tämä vie pohjaa kansantalouden vaurastumiselta. Julkinen sektorimme on yksi Länsi-Euroopan suurimmista. Tästä syystä liian suuri osa kansantalouden arvonlisästä suuntautuu meillä tuottamattomasti.

Kansalaisten ja yritysten verorasitus on liian korkea. Syynä tähän ovat suuret julkiset menot. On hyödytöntä vaatia kohtuullisempaa verotusta, jos ei samalla leikata julkisia menoja.

Ei kuitenkaan pidä leikata mistä tahansa. Jotkut menot ovat talouskasvun kannalta tärkeämpiä kuin toiset. Leikkauksia on uskallettava priorisoida: osaaminen on tärkeämpää kuin julkisen sektorin ylläpitämät viihdepalvelut ja panostus tutkimukseen on tärkeämpää kuin kilpaurheilu.

Julkisen sektorin menojen rakenne vaikuttaa taloudelliseen hyvinvointiin ja kasvuun. Osa menoista on talouskasvun kannalta välttämättömiä. Yksityisillä markkinoilla kilpailu ei aina toimi tai siitä syntyy negatiivisia ulkoisvaikutuksia. On tervetullutta, että julkinen valta korjaa näitä.

Tosin julkinen valta voi myös epäonnistua yrittäessään korjata markkinoiden vääristymiä. Parhaimmillaan se voi kuitenkin tarjota turvallisuutta yksilöille. Tehokkaasti toimiva julkinen sektori tarjoaa vakuutuksen kaltaisen turvan kansalaisilleen. Julkisen vallan harjoittama kulutusmahdollisuuksien taseus myös vauhdittaa talouskasvua tiettyyn pisteeseen asti.

Laatua ja tehokkuutta palveluihin

Suomessa julkisen hallinnon ja erityisesti kuntien yritystoiminta on levittäytynyt monelle toimialalle: on ateriapalveluita, rakentamista, tietotekniikkaa, kiinteistöhuoltoa, jätehuoltoa, kuljetus- ja logistiikkapalveluita sekä tilitoimistopalveluja.

Erittäin ongelmallista on julkisen vallan in house -toiminta, jossa kunnilla tai kuntayhtymillä on yksinoikeus liiketoimintaan kuntien kanssa. Siinä sivussa julkiset yritykset ovat levittäytyneet myös yksityisille markkinoille. Sitä ei voi pitää millään mittarilla kansantaloudelle toivottavana.

Olennaista on toiminnan laatu sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Laatu voi kärsiä, kun julkinen toimeliaisuus laajentuu ydintoimintojensa ulkopuolelle.

Usein oletetaan, että julkinen sektori tuottaa palveluita aina laadukkaasti ja tehokkaasti. Todellisuudessa asia on usein päinvastoin: julkiselta puolelta puuttuu kannustimia tehokkuuteen, kun taas ulkoistaminen tuo usein kustannussäästöjä ja parempaa laatua. Kilpailu on tunnetusti tehokkain tapa huolehtia paremmasta hinta-laatusuhteesta.

Verotuksen rakenne vaikuttaa kasvuun. Liian korkea ansiotuloverotus haittaa sekä työn tarjontaa että kysyntää. Ansiotuloverotuksen tiedetään vaikuttavan yksilön työllistymispäätökseen ja siihen, kuinka paljon työtä ollaan valmiita tarjoamaan.

Yritysten verotus vaikuttaa investointeihin ja tuottavuuteen. Korkea yhteisövero ei kannusta investointeihin, kun tuotto alenee veron jälkeen. Usein velan korkomenot oikeuttavat verovähennykseen mutta osingot eivät. Korkea verotus suosii yrityksiä, joilla on mahdollisuus velkavetoiseen rahoitukseen. Näin ei aina ole esimerkiksi teknologiaintensiivisissä yrityksissä, eikä etenkin puhtaasti inhimilliseen osaamiseen perustuvissa yrityksissä.

Julkisen sektorin velkaantumista vähätellään usein sanomalla, että julkisella sektorilla on paljon varallisuutta. On kyseenalaista, tulisiko yksityisen sektorin työeläkerahastojen varat lukea julkiseen sektoriin. Varat on korvamerkitty tuleville eläkeläisille, ja yksityiset yritykset ja työntekijät ovat keränneet ne. Lisäksi julkisen sektorin reaaliarallisuutta on vaikeaa muuttaa likvidiksi.

Julkisen talouden huono hoito kostautuu

Julkisen talouden tulevat haasteet muodostuvat muustakin kuin velkamäärästä tai velkasuhteesta. Yksi ilmiselvä haaste johtuu ikääntymisestä: väestöllinen huoltosuhde heikkenee. Uuden väestöennusteen mukaan syntyvyyden lasku johtaa siihen, että huoltosuhde ei aluksi heikkene yhtä paljon kuin aikaisemmassa väestöennusteessa, koska nuorten huollettavien osuus vähenee aikaisempaa arviota enemmän. Pitkällä aikavälillä yli 65-vuotiaiden määrä lisääntyy Suomessa paljon ja työikäisten määrä vain alenee. Julkisen talouden huono hoito kaatuu aina kuluttajien ja yritysten niskaan.

Valtion velka on finanssikriisin jälkeen noussut kymmenessä vuodessa uudelle tasolle. Kymmenen vuotta sitten julkisen talouden tilanne oli kohtuullisen hyvä ja yhteiskunta kesti valtavan lisävelanoton. Nyt velkaa on paljon enemmän ja kestävyysvaje pitkälti hoitamatta.

Seuraavan taantumun koittaessa yhteiskunta ei kestä raskasta lisävelkaantumista. Siksi on aika aloittaa maltillinen ja pitkäkestoinen rakenteiden uudistaminen, jotta seuraavasta suhdannekuopasta päästään vähemmin vaurioin.

Elvyttävä finanssipolitiikka, joka tähtää kysynnän lisäämiseen, on joissakin tilanteissa tarpeen. Se pitää kuitenkin kohdistaa ja ajoittaa oikein, jotta se on tehokasta. Suhdanne-elvytyksen sijaan Suomi tarvitsee palveluiden tarjontaan rakenteellisia reformeja: kilpailun esteiden purkua, yksityistämistä, työmarkkinoiden joustavoittamista ja kannustavaa verojärjestelmää.

LAATUA JA TEHOKKUUTTA PALVELUIHIN.

Kannustava verotus luo kasvua

Suomen kokonaisveroaste on liian korkea ja verotus kohdistuu osaksi väärin. Listaamattomien yritysten voitonjaon verotus tulee uudistaa ja perintö- ja lahjaverotusta laskea. Arvonlisäveroa ei pitäisi joutua maksamaan alle 20 000 euron liiketoiminnasta. Työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen jäsenmaksujen verovähennys tulisi poistaa.

Verotuksella kerätään tuloja julkisten menojen kattamiseksi ja pyritään taasaamaan tulonjakoa. Suomessa on yksi maailman tasaisimmista tulonjaosta ja korkeimmista kokonaisverorasituksista. Liian epätasainen tulonjako ei edistä talouskasvua, ja toisaalta liian tasaiseen tulonjakoon pyrkivä verotus ei luo kasvuun tarvittavia kannusteita.

Yritystoiminnan kannalta on tärkeää, että verotus on ennakoitavaa ja johdonmukaista. Poukkoileva veropolitiikka luo epävarmuutta ja vaikeuttaa liiketoimintaa ja investointien suunnittelua.

Kannustusta toimeliaisuuteen

Merkittäviin ansiotuloveron kevennyksiin ei tulevalle hallituskaudella ole tilaisuutta. Työnteon kannustavuuden turvaamiseksi on kuitenkin pidettävä huolta, ettei kenenkään verotus kiristy. Lisäksi valtion progressiivisen tuloveroasteikon sisälle ei saisi muodostua erillisiä, solidaarisuusveron kaltaisia keinotekoisia lisäprogressioita.

Vuonna 2014 Suomen yhteisöverokantaa laskettiin 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Tämä on kilpailukykyinen taso verrattuna esimerkiksi muihin Pohjoismaihin, joissa yhteisöverokannat olivat 20–23 prosenttia vuonna 2018. Yhteisöverokantaan saattaa kuitenkin kohdistua lähivuosina muospaineita, joten Suomen tilannetta suhteessa muihin maihin tulee seurata tarkasti.

Yrittäjävähennystä on arvosteltu vain hyvätuloisia suosivaksi vähennykseksi. Verohallinnon tilastotiedot osoittavat, että väite ei pidä paikkansa: vähennyksen saajat ovat jakautuneet kaikkiin tuloluokkiin. Yrittäjävähennyksestä hyötывät tavalliset pienyrittäjät, joten se on kannustava ja työtä ja toimeentuloa pienyrittäjille tuova vähennys.

Yrittäjien mielestä listaamattomille osakeyhtiöille pitää luoda nettovarallisuudesta riippumaton osinkoveromalli, jossa osingot ovat 30 000 euroon asti 25 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttisesti verovapaata tuloa. Pääomatuloveron ollessa 30 prosenttia yhtiön ja osakkaan kokonaisveroaste voitonjaon osalta olisi 26 prosenttia, kuten nykyisin. Lisäksi 30 000 euroa ylittävistä osingoista 40 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa ja 60 prosenttia verovapaata tuloa, jolloin kokonaisveroaste olisi 29,6 prosenttia. Yli 30 000 euron osinkojen osalta voitonjaon kokonaisveroaste olisi lähellä nykyistä pääomatuloverotuksen tasoa.

Listaaamattomien ja listattujen yhtiöiden osinkoverotuksen erilaisuuden taustalla on se keskeinen seikka, että listaamattomassa yhtiössä osakkaalla on omistuksestaan yleensä huomattavasti suurempi riski kuin listatun yhtiön osakkeenomistajalla, jolla on usein mahdollisuus hajauttaa omistustaan. Lis-

tatun yhtiön osakas voi halutessaan myydä osakkeensa melko vaivattomasti, kun taas listaamattoman yhtiön osakkeilla ei ole vastaavia markkinoita.

Listattuihin yhtiöihin sijoittamista voidaan kannustaa kuitenkin siten, että pääomatuloveron progressiosta luovutaan.

Tukea omistajavaihdoksille

Suomessa on noin 73 000 yli 55-vuotiasta yrittäjää, joiden yrityksissä työskentelee yli 200 000 työntekijää. Näistä yrittäjistä 46 prosenttia aikoo myydä yrityksensä ulkopuolisille. 24 prosentilla on toiveena sukupolvenvaihdos. On yhteiskunnallisesti perusteltua luoda kannusteet sellaisiksi, että omistajan- ja sukupolvenvaihdos onnistuu mahdollisimman usein. Omistajanvaihdosten verokohtelu on tässä tärkeä tekijä.

Perintö- ja lahjaveroasteikkojen kiristykset, joita on tehty vuodesta 2011 lähtien, ovat painottuneet voimakkaasti veroasteikkojen yläpäähän. Tämä on johtanut siihen, että yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista seuraavat verokustannukset ovat kasvaneet. Verokustannus heikentää yritystoiminnan jatkajan toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia työllistää. Tavoitteena tulee olla perintö- ja lahjaverotuksen tason palauttaminen vuoden 2011 tasolle.

Alv-alarajan nosto kannustaa yrittäjyyteen

Yrittäjät esittää arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajaa nostettavaksi 20 000 euroon ja liukuen poistuvan alarajahuojennuksen ylärajaa 50 000 euroon. Nyt rajat ovat 10 000 euroa ja 30 000 euroa. Näin helpotettaisiin pienyritystoimintaa ja kannustettaisiin yritysten perustamiseen ja kasvuun. Tämä rohkaisisi myös sivutoimista yrittäjää ryhtymään päätoimiseksi tai muuttamaan harrastuksensa työksi.

Energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautukset ovat pk-yrityksiä syrjiviä ja markkinoita vääristäviä tukia. Yrittäjät ehdottaa verotuesta luopumista asteittain. Verotuen poistamisella edistettäisiin myös ilmastotavoitteita.

Fossiilisten lämmityspolttoaineiden verotus on hyvä keino vähentää päästöjä ja edistää yrittäjävetoista toimintaa, kuten puhtaampien teknologioiden ja polttoaineiden käyttöä. Vahvistaakseen ohjausta kohti vähähiilisempää taloutta Yrittäjät ehdottaa fossiilisten lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristämistä.

Vähäpäästöisemmän liikenteen taloudellisen ohjauksen tehostamiseksi ehdotamme auto- ja ajoneuvoverojen päästöporrastuksien jyrkentämistä ja

TUKEA OMISTAJANVAIHDOKSILLE.

liikenteen verotuksen kiristämistä. Veronkorotusten tulisi suuntautua moottoribensiiniin ja käyttövoimaveroon.

Veropohjaa tulee tiivistää arvioimalla uudelleen verosta vapautettujen yleishyödyllisten yhteisöjen, kuten esimerkiksi elinkeinoelämän järjestöjen ja ammattiyhdistysliikkeiden, verokohtelu ja verovapauden perusteet. Työnantaja ja palkansaaja edustavien järjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus tulisi poistaa.

Toimenpidelista

- 1.** Verotus tukee yrittäjyyttä ja yrittäjän riskinottoa sekä yrityksen kasvattamista.
- 2.** Verotus on ennustettavaa ja johdonmukaista.
- 3.** Eri yritysmuotoja kohdellaan verotuksessa tasapuolisesti.
- 4.** Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus uudistetaan nettovarallisuudesta riippumattomaksi ja yksinkertaisemmaksi. Tämä auttaa ottamaan nykyistä paremmin huomioon erilaiset yritykset.
- 5.** Yrittäjävähennys säilytetään, koska se lisää tasapuolisuutta ja kannustaa yrittäjyyteen.
- 6.** Yhteisöverokanta säilytetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä.
- 7.** Arvonlisäverollisen toiminnan alaraja nostetaan 20 000 euroon ja liukuen poistuvan huojennuksen yläraja 50 000 euroon.
- 8.** Osakkeiden hankinta mahdollistetaan yrityksen työntekijöille muuta sijoittajaa alemmalla arvostuksella ilman tuloveroseuraamuksia.
- 9.** Myyjän luovutusvoittoverotusta huojennetaan silloin, kun yritys myydään yrityksen toimintaa jatkaville työntekijöille.
- 10.** Toiminimiyrittäjä saa vähentää liikunta- ja kulttuuritoiminnasta aiheutuneita menoja.

YRITYSTEN PITÄÄ OLLA TASA-ARVOISIA

Suomessa on 90 000 työnantajayritystä; valtaosa ei ole järjestäytynyt.

NORMAALISITOVA KENTTÄ

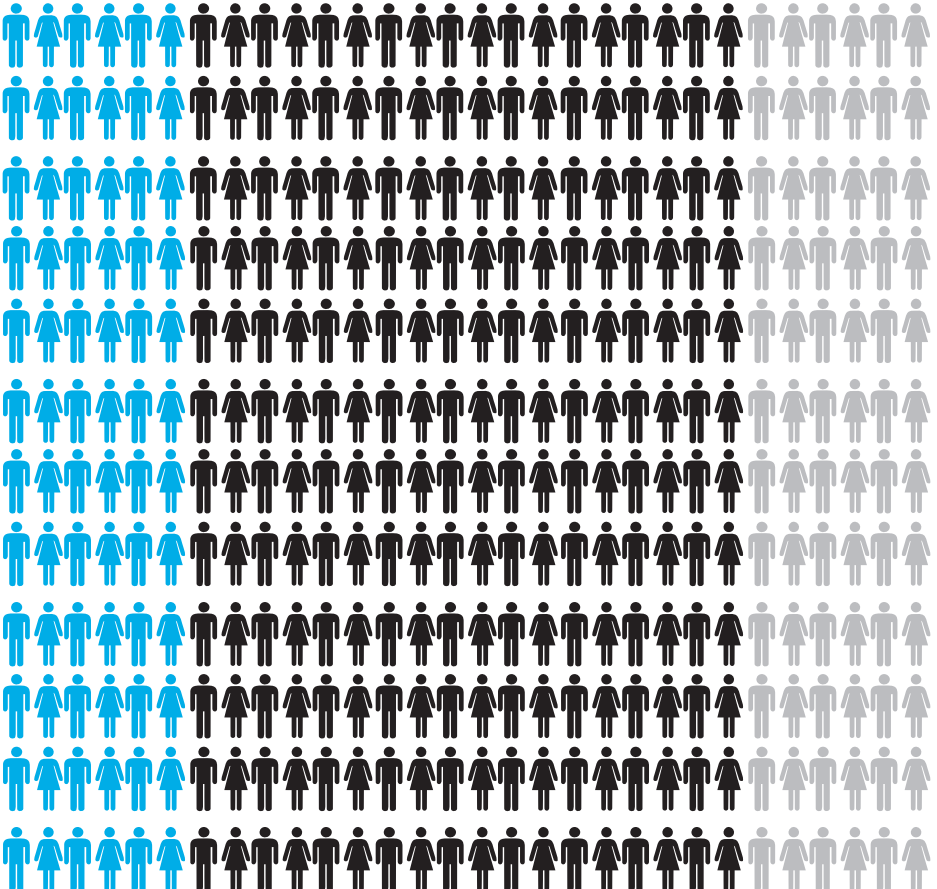
- Noin 20 000 yritystä
- Kuuluvat työnantajaliittoihin
- Voivat vaikuttaa TES:n sisältöihin
- Käytössä TES-joustop
- Keskimäärin 50 työntekijää

YLEISSITOVA KENTTÄ

- Noin 50 000 yritystä
- Eivät kuulu työnantajaliittoihin
- Eivät voi vaikuttaa TES:n sisältöihin
- Ei ole käytössä TES-joustoja
- Keskimäärin 5 työntekijää

VAPAA KENTTÄ

- Noin 20 000 yritystä
- Keskimäärin 8 työntekijää

Työllisyys kasvuun työmarkkinoita ja sosiaali- turvaa uudistamalla

Sekä työllistyminen että työllistäminen on tehtävä helpommaksi. Työllisyysasteen on 2020-luvulla noustava lähemmäksi 80 prosenttia. Yrittäjien ehdottamilla keinoilla sekä työn tarjoaminen että vastaanottaminen tulevat kannattaviksi.

Toimivat työmarkkinat kannustavat työllistämään sekä tukevat kasvua ja kilpailukykyä. Ne tunnistavat yritysten ja työntekijöiden erilaiset tarpeet ja jättävät tilaa työpaikkakohtaisille yhdessä sovituille ratkaisuille. Toimivat työmarkkinat myös ehkäisevät syrjäytymistä sekä mahdollistavat korkean työllisyysasteen ja matalan rakennetyöttömyyden.

Työelämän lainsäädäntöä on kehitettävä niin, että työllistäminen helpottuu ja työllisyysaste nousee.

Suomessa on Pohjoismaiden alhaisin työllisyysaste. Sen pitäisi 2020-luvulla nousta lähemmäs 80 prosenttia, mikäli hyvinvointiyhteiskunnan palvelut halutaan jatkossa säilyttää. Ikääntyminen on nopeaa – väestö Suomessa vanhenee nopeammin kuin muissa Pohjoismaissa.

Suomen työmarkkinoiden rakenteet pitävät osaltaan työttömyyttä korkeana, eikä tilanne korjaudu edes korkeasuhdanteen aikana. Matala työllisyysaste on suurin köyhyyden syy ja hyvinvoinnin uhka.

Tavoite työllisyysasteen nostamisesta ja rakenteellisen työttömyyden alentamisesta jaetaan laajalti yli puolue- ja etujärjestörajojen. Tarvitaan konkreettisia keinoja tavoitteen toteutumiseksi: työpaikka syntyy ainoastaan, jos sekä työn tarjoaminen että vastaanottaminen on kannattavaa.

Työlainsäädännön valmisteluperinteestä johtuen yritysvaikutusten arviot ovat jääneet sääntelyä kehitettäessä erittäin ohuiksi. Erityisen vähän on arvioitu esitettävän sääntelyn vaikutuksia yrityskoon tai yrityksen järjestäytymisen perusteella. Nämä ovat kuitenkin olennaisia seikkoja, kun lainsäädäntöä joudutaan soveltamaan.

On tärkeää, että työlainsäädäntöä valmistellaan yhteistyössä eri etujärjestöjen kanssa. Tällöin saadaan esille erilaiset näkemykset ja hyödynnetyksi osapuolten asiantuntemus tehokkaasti. Ei kuitenkaan pidä hyväksyä sellaista kolmikantaa, joka antaa jollekin toimijalle oikeuden estää lainsäädännön uudistamisen. Hallituksen ja eduskunnan on käytettävä niille perustuslain mukaan kuuluvaa päätöksentekovaltaa.

Yleissitovuusjärjestelmä pitää uudistaa

Suomessa työmarkkinat ovat selvästi jäykemmät kuin kilpailijamaissa. Lisäämällä paikallista sopimista turvataan kilpailukyky, työllisyys ja kasvu. Paikallisen sopimisen lähtökohta ei ole työntekijän työsuhteen ehtojen heikentäminen, vaan työehdot sovitaan kulloinkin vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen ja yrityksen ja henkilökunnan tilanteeseen.

Lainsäädäntöä tulee muuttaa siten, että kaikissa yrityksissä ja työpaikoilla henkilöstön ja työnantajan on mahdollista yhdessä sopia työehtosopimukselta poikkeavista järjestelyistä. Pakkoa tähän ei kuitenkaan olisi: työehtosopimusta noudatettaisiin normaalisti silloin, kuin siitä ei ole työpaikkakohtaisella sopimuksella poikettu. Työehtosopimus toimisi niin sanottuna perälautana.

Työehtosopimusten yleissitovuudesta päättää työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunta, joka toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Sen tehtävänä on päättää, onko valtakunnallinen työehtosopimus työsopimuslain mukaisesti asianomaisella alalla edustava.

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan päätöksistä valitetaan työtuomioistuimeen, joka ratkaisee lopullisesti yleissitovuuden. Työtuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa ovat virkatuomareiden lisäksi työmarkkinajärjestöjen edustajat. Järjestelmän hyväksyttävyyden ja läpinäkyvyyden kannalta olisi perusteltua, että yleissitovuutta koskevien valitusten käsittely olisi työtuomioistuimessa intressiedustuksesta vapaa.

Järjestäytyminen ei saa ratkaista paikallista sopimista

Lainsäädäntö ja Suomen poikkeuksellisen vahva yleissitovuusjärjestelmä estävät paikallisen sopimisen leviämistä. Sopimisen kiellot on poistettava, jotta yritykset ovat yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.

Työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki ja opintovapaalaki sisältävät paikallisen sopimisen kiellot yleissitovaa työehtosopimusta noudattaville yrityksille. Kiellot merkitsevät, että sopiminen on mahdollista ainoastaan työnantajaliittoon kuuluvissa yrityksissä. Siten järjestäytymättömät yritykset ovat suoraan lain nojalla heikommassa asemassa kuin järjestäytyneet.

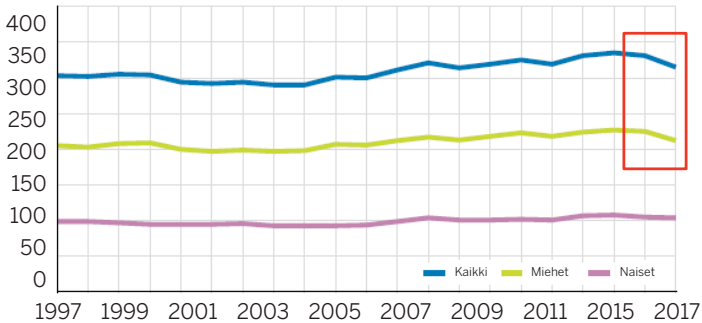
Suomen noin 90 000 työnantajayrityksestä (pl. maatalous) noin 20 000 on järjestäytyneitä eli kuuluu työnantajaliittoon ja 70 000 järjestäytymättömiä. Näistä noin 50 000 on velvollisia noudattamaan työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella. Valtaosa suomalaisista yrityksistä on siten pääosin paikallisen sopimisen mahdollisuuksien ulottumattomissa.

Järjestäytyneet yritykset voivat työehtosopimuksen mahdollistaessa sopia paikallisesti esimerkiksi sairausajan palkasta, ylityökorvauksen määrästä, lomakaudesta ja niin edelleen. Sopimisen mahdollistavia asiakohtia on lainsäädännössä noin 50.

Se, mikä on mahdollista järjestäytyneille yrityksille, on kiellettyä järjestäytymättömiltä yrityksiltä. Suomessa on siis voimassa syrjivää ja kilpailua vääristävää

YRITTÄJIEN MÄÄRÄ LASKENUT (NYT 315 000, ML. ALKUTUOTANTO)

Yrittäjät Suomessa 1997–2017, 1 000 henkeä.

**Ennätys
oli 2015,
jolloin
yrittäjiä
oli 335 000**

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

lainsäädäntöä. Järjestäytymättömät työnantajat joutuvat täyttämään työehtosopimuksen veloitteet mutta eivät voi hyödyntää sen mahdollistamia joustoja.

Alle kymmenen työntekijän yrityksissä lähes puolet työntekijöistä (44 %) ei kuulu ammattiliittoon. Luottamusmiehen valintaan voivat yleensä osallistua vain ammattiliittoon kuuluvat työntekijät, joita ei pienissä yrityksissä välttämättä ole lainkaan.

Ei ole hyväksyttävää, että ammattiliittoon kuuluva työntekijä voisi edustaa muita ilman valtuutusta. Sekä yritysten että työntekijöiden on oltava samassa asemassa järjestäytymisestä riippumatta. Henkilöstön edustajan valinta on oltava demokraattinen, ja enemmistön tahtoa on kunnioitettava.

Yrittäjä ja työntekijät pelaavat pienessä yrityksessä samaan maaliin. Kumpikin osapuoli hyötyy siitä, että yritys menestyy ja sen kilpailukyky säilyy ja paranee. Siksi Työolobarometri kertoo vuodesta toiseen, että pienissä yrityksissä on työntekijöiden mielestä hyvä luottamus ja yhteishenki.

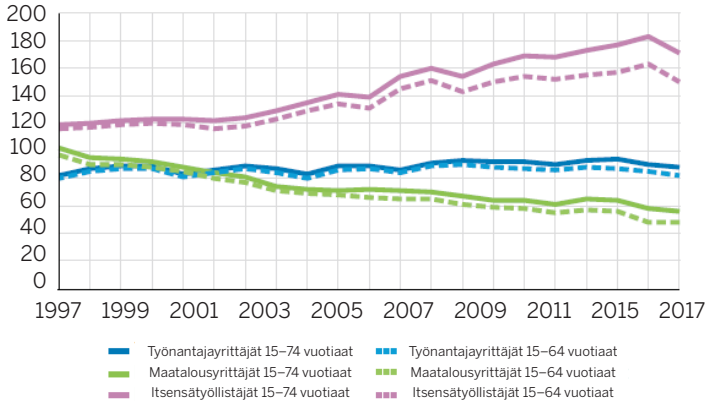
Työlainsäädäntö joustavammaksi

Työlainsäädäntö on pääosin pakottavaa oikeutta. Työelämän sääntelyyn tarvitaan uusi tasapaino työntekijän suojeluperiaatteen ja markkinoiden toimivuuden välillä.

Työlainsäädäntö on lopulta markkinoiden toimivuuden sääntelyä, jolla vaikutetaan sekä työvoiman tarjontaan että kysyntään. Sopimismahdollisuuksia on lainsäädännöllä lisättävä. Esimerkiksi sunnuntai- ja ylityökorvauksesta sopiminen on tehtävä mahdolliseksi työpaikkatasolla.

TYÖNANTAJAYRITTÄJIEN MÄÄRÄ OLLUT VAKAIN

Maatalousyrittäjät, työnantajayrittäjät ja itsensätyöllistäjät Suomessa 1997–2017, 15–64 ja 15–74-vuotiaat, 1 000 henkeä.

Maatalousyrittäjistä 17 % (n. 10 000) työnantajia, mitä ei ole huomioitu työnantajayrittäjien määrässä.

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Lisäksi on tehtävä muutoksia, jotka lisäävät palkkaushalukkuutta. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi työntekijän takaisinottovelvollisuudesta luopuminen ja työntekijän ensimmäisen sairauspäivän säätäminen palkattomaksi.

On myös uudistettava työrauhalainsäädäntöä siten, että työrauha suomalaisilla työpaikoilla vahvistuu. Tämä edellyttää laittomista lakoista määrättävien sakkojen selkeää korotusta, suhteettomien tukilakkojen kieltämistä ja poliittisten lakkojen oikeuden rajaamista.

Sosiaaliturvajärjestelmää kehitettävä

Sosiaaliturvajärjestelmästä on poistettava byrokrania- ja kannustinloukut siten, että työ kannattaa ottaa vastaan kaikissa tilanteissa. On toteutettava yhdenvertaisuutta lisäävä ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistus. Nykyinen työttömyysturvajärjestelmä ei kohtelee vakuutuksesta maksavia yhdenvertaisesti. Myös työttömyyskassoihin kuulumattomat työntekijät maksavat pakollista vakuutusmaksua, mutta eivät ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen työttömyysetuuteen.

Työttömyyskassoja on tällä hetkellä 28. Yrittäjät esittää, että siirrytään vuoteen 2025 mennessä yhteen maksajatahoon ja aletaan maksaa ansioidonnaista työttömyyspäivärahaa kaikille, jotka osallistuvat ansioturvan rahoittamiseen. Ansioturvan kulujen kasvua helpottaisivat muun muassa merkittävästi pienenevät järjestelmän hallintokulut.

Työllisyysasteen nostamiseksi ansiosidonnaista työttömyysturvaa on porrastettava työttömyyden keston perusteella ja lyhennettävä tuen enimmäisaikaa.

Toimenpidelista

- 1.** Työelämän lainsäädännön kehittämässä strategiseksi tavoitteeksi otetaan työllistämisen helpottaminen ja työllisyysasteen nostaminen.
- 2.** Toteutetaan työmarkkinareformi, jolla uudistetaan yleissitovuusjärjestelmä ja lisätään paikallista sopimista.
- 3.** Kaikille yrityksille säädetään lakisääteinen toisin sopimisen oikeus eli mahdollisuus sopia työehtosopimuksista poiketen.
- 4.** Kaikki sopimisen kiellot poistetaan työelämän säätelystä, jotta yritykset ovat yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.
- 5.** Hyödynnetään kolmikantaista valmistelua, mutta yhdellekään etujärjestölle ei anneta veto-oikeutta lainsäädäntöuudistuksiin.
- 6.** Uudistetaan henkilöstön osallistumis- ja edustamisjärjestelmä niin, että työntekijät ovat yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.
- 7.** Uudistetaan työrauhalainsäädäntö ja asetetaan rajat poliittisille työtaisteluille.
- 8.** Luovutaan takaisinottovelvollisuudesta kokonaan.
- 9.** Mahdollistetaan työaikalain ja työehtosopimuksen mukaisesta sunnuntai- ja ylityökorvauksesta toisin sopiminen työnantajan ja työntekijän välillä.
- 10.** Muutetaan työsopimuslain sairausajan palkkaa koskevaa sääntelyä siten, että sairausloman ensimmäinen päivä on palkaton.
- 11.** Nostetaan yhteistoimintalain soveltamisala 50 työntekijään.
- 12.** Muutetaan lainsäädäntöä niin, että työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä edustavat intressijäsenet eivät osallistu työtuomioistuimen työehtosopimusten yleissitovuutta koskevien valitusten käsittelyyn.
- 13.** Toteutetaan sosiaaliturvan kokonaisuudistus siten, että työn vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa.
- 14.** Toteutetaan yhdenvertaisuutta lisäävä ansioturvariformi sekä porrastetaan ja lyhennetään ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Yrittäjäkin tarvitsee toimivan sosiaaliturvan

Yrittäjien luottamus eläketurvajärjestelmään on heikko. Suurin osa yrittäjistä alivakuuttaa itsensä lain edellyttämään tasoon nähden. Tästä syntyvät ongelmat seuraavat yrittäjää kaikille sosiaaliturvan alueille.

Suomen Yrittäjien jäsenilleen kesällä 2017 tekemän kyselyn mukaan jopa kaksi kolmesta yrittäjästä alivakuuttaa itsensä lain edellyttämään tasoon nähden. Syyinä näyttää olevan luottamuksen puute järjestelmään.

Vain neljä prosenttia Yrittäjien kyselyn vastaajista luottaa täysin nykyiseen YEL-järjestelmään. Kahdella vastaajalla kolmesta luottamusta on hyvin vähän tai ei lainkaan. Vastaajista 58 prosenttia on täysin ja 25 prosenttia osittain samaa mieltä väittämän ”yrittäjän eläkevakuutusmaksu on kohtuuton suhteessa sillä saataviin etuuksiin” kanssa.

Alimitoitettun YEL-työtulon seurauksena yrittäjiä seuraa kautta linjan matala sosiaaliturva, sillä muun muassa perhe-etuudet, sairaspäiväraha ja eläke-etuudet lasketaan ilmoitetun YEL-työtulon avulla.

Keskeisin keino luottamuksen palauttamiseksi on turvata, että kaikki vakuutusmaksujen maksajat pääsevät turvaverkon piiriin. Yrittäjät jättäytyvät tällä hetkellä laajasti myös perhe-etuuksien ulkopuolelle, koska eivät pysty hyödyntämään perhevapaita ilman, että yrittäjätyö kärsii kohtuuttomasti.

Vakuutuksen piirissä oleville vastinetta maksuille

Tällä hetkellä pakollisen YEL-vakuuttamisen alaraja on matalampi kuin taso, jolla perusturvaa korkeampaa turvaa kertyy työttömyys- ja sairausvakuutuksessa. Tästä seuraa, että YEL-vakuutuksesta maksavia yrittäjiä jää ansiosidonnaisten etuuksien ulkopuolelle.

Ongelman voi korjata nostamalla pakollisen eläkevakuutuksen alaraja samalle tasolle ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajan kanssa. Silloin kaikki järjestelmästä maksajat voisivat työttömyyden tai sairastumisen sattuessa kohdalle hyötyä myös etuuksista.

Hallintoon kaikkien rahoittajatahojen edustus

Sosiaalivakuutusjärjestelmää pitää uudistaa siten, että kaikki rahoitukseen osallistuvat ovat edustettuina järjestelmän hallintoelimissä. Työllisyysrahaston sääntelyä on muutettava siten, että työnantajayritysten edustajien valinnassa huomioidaan kaikki keskeiset elinkeinoelämän järjestöt.

Työeläkeyhtiöiden hallinnon valinta pitää antaa yhtiön omistajille ja poistaa keskusjärjestöjen oikeus esittää edustajia. Työeläkeyhtiöiden hallintoon tulisi valita pk-yritysten edustajia siinä suhteessa kuin niiden edustamat työnantajayritykset rahoittavat järjestelmää. Lisäksi lainsäädäntöä on muutettava niin, että YEL-vakuutetuilla on edustus jokaisen työeläkeyhtiön hallinnossa. YEL-järjestelmässä yrittäjä on sekä vakuutuksenottaja että vakuutettu. Myös

liittoihin kuulumattomien vakuutettujen pitää voida olla valitsemissa hallinnon jäseniä esimerkiksi vaalien kautta.

Yrittäjille mahdollisuus jäädä perhevapaille

Suomen Yrittäjien vuonna 2016 jäsenilleen tekemän sosiaaliturvakyselyn mukaan 40 prosenttia yrittäjänaisista ja 51 prosenttia miehistä jätti perhevapaan kokonaan pitämättä lapsensa syntymän tai adoption yhteydessä. Perhevapaan pitäneistä yrittäjä-äideistä noin 60 prosenttia ja isistä lähes 70 prosenttia teki töitä vähintään sunnuntaisin. Vanhempainpäiväraahajärjestelmää pitää joustavoittaa, jotta myös yrittäjä pystyy sitä tosiasiallisesti hyödyntämään.

Yrittäjä-äideille tulee antaa oikeus aloittaa päivärahakautensa nykyistä myöhemmin – kuitenkin vähintään kaksi viikkoa ennen laskettua aikaa. Päiväraha-kausi alkaisi niin sanotulla raskausrahalla, joka jatkuisi neljä viikkoa lasketun ajan jälkeen.

Raskausrahajakson jälkeisten äitiysrahapäivien sekä vanhempainraajaksojen tulee olla yrittäjälle käytettävissä enintään kahdessa jaksossa, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta.

Lastenhoidon tuen tulee olla käytettävissä heti raskausrahakauden jälkeen ja tukijärjestelmää tulisi yksinkertaistaa yhdistämällä yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki yhdeksi lastenhoidon tueksi, joka maksettaisiin suoraan lasta hoitavalle läheiselle, työntekijälle tai yritykselle.

Yrittäjä- ja työsuhteinen työ voitava yhdistää työttömyysturvassa

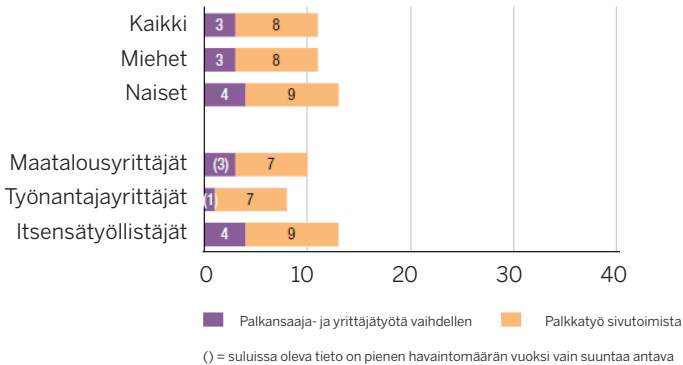
Yhteiskunnan pitää kannustaa yrittämisen kokeilemiseen palkkatyön rinnalla nykyistä enemmän. Tällä hetkellä niin ei tapahdu ainakaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan saralla. Siinä ainoastaan toisesta voi kerryttää vakuutus-turvaa. Molemmat ansainnan muodot tulisi laskea mukaan ansiosidonnaista päivärahaa määrittäessä.

Kehitettävää myös muussa yrittäjän sosiaaliturvassa

Asumistuki on luonteeltaan viimesijainen toimeentulotuen muoto, jonka määrään vaikuttavat pääsääntöisesti kaikkien ruokakuntaan kuuluvien säännölliset kuukausitulot. Yrittäjän asumistuki määräytyy kuitenkin YEL- tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen MYEL-työtulon perusteella, ja etuus voi jäädä saamatta, vaikka todellisia tuloja ei ole.

NOIN JOKA KYMMENES ON SEKÄ YRITTÄJÄ ETTÄ PALKANSAAJA

Kombityön tekeminen edellisten 12 kuukauden aikana, yrittäjät yrittäjätyyppin ja sukupuolen mukaan, %

Palkkatyön tekeminen yrittäjätöiden ohella oli yleisintä nuorille, ja sen yleisyys laskee iän myötä.

Lähde: Yrittäjät Suomessa 2017, Tilastokeskus

Opintotuen tarveharkinnan vakiintuneen käytännön mukaan elinkeinotoiminnasta saadut tulot jaetaan tasan kalenterivuoden kahdelletoista kuukaudelle, vaikka yrittäjä esittäisi selvityksen (esim. tilitoimiston lausunto) siitä, että tulot on hankittu tai saatu ennen opintojen alkamista tai opintojen päättymisen jälkeen.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan eli niin kutsutun toiminimiyrittäjän asema poikkeaa yhtiömuotoisten yritysten omistajayrittäjistä siinä, että yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi vähentää sairaan lapsen hoitajan palkkaa yrityksen verotuksessa. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei myöskään voi järjestää itselleen liikunta- ja kulttuurietua verovapaana etuutena, vaikka sama mahdollisuus on muilla yrittäjillä ja työntekijöillä.

Yrittäjän hyvinvointiin pitää satsata

Yrittäjä itse on liiketoimintansa vahvin tai heikoin lenkki. Itsestä huolehtimalla rakennetaan pohjaa menestykselle myös tulevaisuudessa.

Yrittäjien jaksamisen parantamiseen kohdistuvat erityistoimet ovat luonteeltaan toiminnallisia, kun taas yrittäjyyden olosuhteiden parantaminen edellyttää usein yhteiskunnan rakenteiden, kuten lainsäädännön, muutoksia.

Suuri työkyvyn tuen tarve on erityisesti yksinyrittäjillä ja pientyönantajina toimivilla sekä yrittäjillä, joiden työssä ja toimialalla esiintyy runsaasti

henkistä ja ruumiillista kuormitusta. Työterveyshuoltoon tarvitaan kevyitä ja joustavia toimintamalleja tukemaan yrittäjien työkykyä sekä vastaamaan muuttuvan yrittäjyyden ja työn uusien muotojen haasteisiin.

Toimenpidelista

- 1.** Uudistetaan perhevapaajärjestelmä parantamaan naisten asemaa työmarkkinoilla, lisäämään joustavuutta ja huomioimaan yrittäjätyön erityispiirteet.
- 2.** Uudistetaan YEL-järjestelmä nostamalla vakuuttamisvelvollisuuden alarajaa ja lisäämällä vakuuttamisvelvollisen yrittäjän vapautta päättää sosiaaliturvansa tasosta.
- 3.** Asumistuen arvioinnissa huomioidaan yrittäjän todelliset tulot YEL-työtulon sijasta.
- 4.** Yrittäjäopiskelijan elinkeinotoiminnan tuloja ei pidä ottaa huomioon opintotuen tarveharkinnassa, kun tulot osoitetaan saaduksi opintojaksojen ulkopuolella.
- 5.** Uudistetaan sosiaalivakuutusjärjestelmän hallintoa siten, että kaikilla järjestelmän rahoitukseen osallistujilla on oikeus nimetä hallintoon edustajansa.
- 6.** Muutetaan lakia työeläkeyhtiöistä siten, että työmarkkinajärjestöiltä poistetaan oikeus esittää yhtiöiden hallintoon jäseniä omistajien ohi. Hallintoon pitää valita tasapuolisesti vakuutettujen ja vakuutuksenottajien edustajia.

**YRITTÄJÄN HYVINVOINTIIN
PITÄÄ SATSATA.**

Sääntelyä pitää edelleen vähentää

Sääntelyn määrätietoinen vähentäminen on ollut trendi monissa menestyneimmissä teollisuusvaltioissa 2000-luvulla. Suomessakin hallitukset ovat asettaneet sääntelyn vähentämisen tavoitteekseen. Silti erityisesti pk-yritykset kokevat sääntelytaakan kasvaneen.

Sääntelyn arvioidaan aiheuttavan hallinnollista taakkaa yrityksille EU:ssa 124 miljardin ja Suomessa kahden miljardin euron edestä. Tosiasiassa raskas ja turha sääntely aiheuttaa yrityksille kustannuksia huomattavasti tätä enemmän. Konkreettisen työtaakan lisäksi sääntely vaikuttaa yritysten tehokkuuteen ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Lisäksi yrityksiin kohdistuva sääntelytaakka heikentää yritysten mahdollisuutta työllistää sekä luoda kasvua ja hyvinvointia.

Viimeksi kuluneen reilun kymmenen vuoden aikana Suomen lähes kaikki yksityisen sektorin uudet työpaikat ovat syntyneet pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Samalla selvä valtaosa yrityksistä kokee, että yrityksiin kohdistuva sääntelytaakka on kasvanut viimeisen hallituskauden aikana.

Esitämme, että hallitus sitoutuu vähentämään yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa ja yrityksille sääntelystä aiheutuvia kustannuksia 25 prosentilla vuoteen 2025 mennessä.

Tavoitteeseen pääsemiseksi ehdotamme, että Suomen kaikissa ministeriöissä otetaan käyttöön kaksi yhdestä -malli, jonka mukaisesti lainsäätäjien on leikattava yritysten sääntelykuluja kaksi euroa jokaista sääntelystä syntyvää euron lisäkustannusta kohden.

Pienet ensin -periaate lainsäädännön lähtökohdaksi

Sääntelyn kuormittavuuden ja hyödyllisyyden tarkastelu on erityisen oleellista pk-yritysten näkökulmasta, sillä nämä yritykset muodostavat 99,8 prosenttia kaikista Suomen yrityksistä. Tilanne ei juurikaan eroa muista EU-maista.

Siksi esitämme, että lainsäädännön vaikutustenarvioinnin pohjaksi rakennetaan pk-yritystesti, jonka tarkoituksena on selvittää uuden sääntelyn vaikutus pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Testin avulla voidaan löytää myös pienimmille yrityksille soveltuvat lainsäädäntöratkaisut.

Jos näyttää, että uutta sääntelyä tarvitaan, mutta se on kohtuuttoman raskasta pienelle yrityksille, voidaan käyttää mikroyrityspoikkeusta eli jättää pienemmät yritykset pois sääntelyn piiristä. Tämä malli on jo käytössä EU-lainsäädännön valmistelussa, ja se voitaisiin kopioida myös Suomeen.

EU-mallioppilaasta mielipidejohtajaksi

Tällä hetkellä puolet Suomessa toimivien yritysten kohtaamasta uudesta sääntelystä on peräisin EU:sta. Siksi Suomen on keskeistä pyrkiä vaikuttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa EU-lainsäädäntöön.

Suomalaisten EU:ssa vaikuttavien eturyhmien olisi hyvä luoda yhteinen kanta jo, kun uutta sääntelyä pohditaan valmistelujaostoissa. Proaktiivisempi ote mahdollistaisi, että Suomen kanta saataisiin mukaan jo komission tekemään vaikutustenarviointiin.

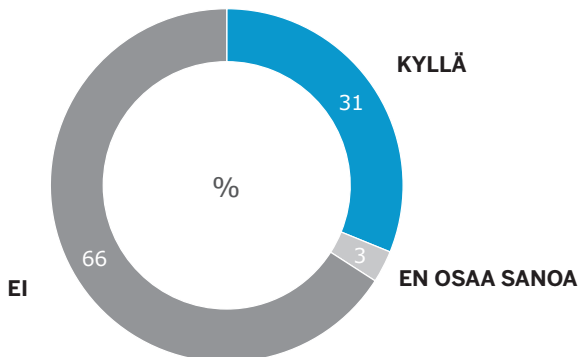
Yrittäjät esittää, että Suomessa luodaan selkeät prosessit ennakoivammalle EU-vaikuttamiselle. Näin voimme kehittyä tulevaisuudessa mallioppilaasta mielipidejohtajaksi.

Markkinoiden toimintaa parannettava

Perinteisesti yritysten välisiä sopimussuhteita säännellään vain väljästi. Sopimusvapauden periaate onkin tärkeä. Valtasuhteet eri yritysten välillä kuitenkin vaihtelevat tasapuolisesta hyvinkin epätasapainoiseen. Tästä syystä eräissä laeissa on annettu erityistä suojaa pienyrittäjille.

Valitettavasti suoja ei aina toteudu. Esimerkiksi yritysten välisissä suhteissa on sallittua käyttää yli 30 päivän maksuaikoja vain, jos siitä osapuolten kesken nimenomaisesti sovitaan. Selvitysten mukaan isot yritykset voivat asemansa turvin sanella pienemmille omat maksuaikansa. On myös viitteitä siitä, ettei lakia kaikissa tilanteissa noudateta. Osin tämän mahdollistaa valvonnan puute. Maksuaikoja koskevaa lainsäädäntöä on muutettava pienyrityksen suojan parantamiseksi.

ONKO YRITYSTOIMINNALLE AIHEUTUNUT TALOUDELLISTA HAITTAA PITKISTÄ MAKSUAJOISTA?

Lähde: Yrittäjägallup, kierros 3/2018 syyskuu

Yrittäjiä piinaavat huijarit kuriin

On tavallista, että pienet ja keskisuuret yritykset joutuvat erilaisten petosten tai niiden yrityksen kohteiksi. Tavallisimpia ovat vaelaskut, nettipetokset, toimitusjohtajahuijaukset sekä näkyvyyspalvelut, joita markkinoidaan puhelimitse. Yhteiskunta ei tällä hetkellä kykene riittävällä tavalla antamaan yrittäjille suojaa petollisia toimijoita vastaan. Ilmiötä on syytä selvittää nykyistä tarkemmin ja toteuttaa selvitysten pohjalta tarvittavia lainsäädäntömuutoksia.

Toimenpidelista

- 1.** Vähennetään yrityksille aiheutuvia sääntelykustannuksia 25 prosentilla vuoteen 2025.
- 2.** Pidättydytään sääntelystä, jolla EU-sääntelyyn nähden luodaan yrityksille lisävelvoitteita tai -kustannuksia.
- 3.** Otetaan käyttöön kaikilla hallinnonaloilla säädösvalmistelun vaikutusarviointiin pk-yritystesti, jossa arvioidaan eri sääntelyvaihtoehtojen vaikutukset pk-sektorille.
- 4.** Alle 10 henkilön yritykset jätetään sääntelyn ulkopuolelle, jos siihen on olemassa perusteet (mikroyrityspoikkeus).
- 5.** Otetaan käyttöön yksi kahdesta -työkalu kaikilla hallinnonaloilla: jos uusi sääntely aiheuttaa lisäkustannuksen, on toisaalla vähennettävä kustannuksia tuplamäärä.
- 6.** EU-sääntelyn tavoitteeksi otetaan sisämarkkinaesteiden poistaminen, byrokratian ja kustannusten vähentäminen, työllistämisen helpottaminen ja yritysten kilpailukyvyyn parantaminen.
- 7.** Yhtenäistetään Suomen virallista EU-vaikuttamista. Tavoitteeksi asetetaan proaktiivinen osallistuminen.
- 8.** Maksuaikalakia ja muita yritysten välisiä sopimussuhteita ohjaavia lakeja tarkastellaan uudelleen. On myös selvitettävä, voidaanko sopimussuhteen ehtojen valvontaa varten asettaa viranomaisen.
- 9.** Tehdään yrityksiin kohdistuvasta petosrikollisuudesta kansallinen tilannekuva ja tarvittavat lainsäädäntömuutokset yritysten suojan parantamiseksi.

Kuntayritykset vääristävät kilpailua

Tällä hetkellä jotkut kuntayritykset myyvät palveluitaan yksinoikeudella omistajakunnilleen ja pyrkivät samalla laajentumaan yksityisillä markkinoilla aggressiivisesti jopa koko Suomeen. Tämä on ongelmallista, sillä yksinoikeus tietyn palvelun myymiseen omistajakunnalle tuo kuntayhtiölle merkittävän volyymiedun erityisesti suhteessa pk-yrityksiin.

Ongelman korjaamiseksi Yrittäjät ehdottaa, että omistajalleen yksinoikeudella palveluita myyvien kuntayhtiöiden toimiminen samanaikaisesti yksityisillä markkinoilla kielletään.

Yksinoikeudella toimivien kuntayhtiöiden omistus pohjan pirstaloitumista tulee myös rajoittaa.

Samalla pitää miettiä, milloin on perusteltua, että kunta tuottaa itse palvelun ja milloin palvelu voidaan ostaa yksityisiltä markkinoilta. Lähtökohtaisesti kuntien pitäisi tuottaa itse palvelut ainoastaan, kun yksityiset markkinat eivät pysty niitä tarjoamaan.

Pk-yrityksille parempi pääsy julkisiin hankintoihin

Vuonna 2014 työ- ja elinkeinoministeriön selvityksestä ja myöhemmistä EU:n arvioista käy ilmi, että pk-yritykset osallistuvat todella vähän julkisiin kilpailutuksiin (TEM 54/2014). Useimmiten kilpailutuksen ulkopuolelle jäämisen syy oli, että valtio ja kunnat suorittavat kilpailutukset niin suurina kokonaisuuksina, että pk-yrityksillä ei ole mahdollisuutta toimittaa koko tilausta.

Mikäli julkisiin hankintoihin osallistuvat vain harvat yritykset, kohdistuu niihin vähemmän kilpailua. Tämä laskee hankittavien palveluiden sekä tuotteiden laatua ja nostaa niiden hintoja. Tilanne voitaisiin korjata laajentamalla hankintalakiin kirjattua velvoitetta purkaa hankinta pienempiin osiin. Tähän ratkaisuun ollaan jo päädytty hankinnoista suurimmissa eli EU-hankinnoissa.

Toimenpidelista

- 1.** Kilpailuneutraliteetin parantamiseksi ja vertailtavuuden lisäämiseksi maakunnat ja kunnat veloitetaan käyttämään yhteistä kustannuslaskennan mallia.
- 2.** Kilpailuneutraliteettisääntelyä kiristetään ja asetetaan viranomaistutkinnalle enimmäiskesto.
- 3.** Otetaan käyttöön kilpailuoikeudelliset vahingonkorvaukset myös kilpailuneutraliteetti- ja hankintalain rikkomuksissa.
- 4.** Parannetaan pienyrityksen mahdollisuuksia tulla markkinoille ja pysyä markkinoilla lisäämällä kilpailuviranomaisen toimivaltaa puuttua oma-aloitteisesti kohtuuttomiin sopimusehtoihin.
- 5.** Laajennetaan kilpailuviranomaisen toimivalta kattamaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteisesti omistamat yhteisytytykset.
- 6.** Kavennetaan julkisomisteisten toimijoiden mahdollisuuksia toimia markkinoilla ja myydä omistajilleen ilman altistusta kilpailulle.
- 7.** Otetaan käyttöön viiden prosentin vähimmäisomistusraja määrittämään, milloin hankintayksikölle syntyy määräysvalta yhtiöön. Vähimmäisomistusrajalla parannetaan kuntayhtiöiden omistajaohjausta ja estetään rönsyäminen kilpailluille markkinoille.
- 8.** Rajataan kuntien toimialaa siten, ettei kilpailluilla markkinoilla toimiminen ole enää mahdollista nykyalaajuudessa.
- 9.** Edistetään pienten ja keskisuurten yritysten parempaa pääsyä julkisiin hankintoihin panostamalla hankintaneuvontaan sekä jakamalla hankinnat pienempiin osiin.
- 10.** Avataan julkista palveluntuotantoa yrittäjyydelle hyödyntämällä monituottajamallia.

**PK-YRITYKSILLE PAREMPI
PÄÄSY JULKISIIN HANKINTOIHIN.**

Kasvun maakunnassa työtä ja hyvinvointia

Maakuntaudistus on iso muutos. Se muokkaa päätöksentekoa, palveluiden tuottamista, asiakaspalvelua, toimintatapoja ja toimijoiden rooleja laajasti. Maakuntaudistus myös vahvistaa maakunnallista kansanvaltaa. Se ymmärtää maakuntien henkisen merkityksen ja ammentaa kunkin maakunnan historiasta sekä roolista vahvistaen ja yhdistäen oman alueen ihmisten identiteettiä.

On tärkeää, että yritys näkökulma on luonnollinen osa jokaisen toimijan arkea maakuntatason päätöksiä tehtäessä ja toteutettaessa heti alkumetreiltä lähtien. Maakuntien kasvu ja hyvinvointi edellyttävät, että maakunnissa on vahvoja ja kehittyviä yrityksiä. Tähän tarvitaan kasvuhakuisia yrittäjiä sekä yrittäjyyttä tukevaa asennetta ja päätöksentekoa.

On olennaista nähdä, että vireä yritys kenttä lisää työllisyyttä ja hyvinvointia. Ilman riskiä ottavia yrittäjiä ei ole uusia työpaikkoja eikä hyvinvointia. Maakunta hiipuu pois ilman menestyviä yrityksiä. Siksi jokaisen maakunnan etu on kehittää sen yrittäjyyttä, maakunnan omien vahvuuksien pohjalta. Kasvat ja vahvat maakunnat ovat koko Suomen yhteinen etu.

Valinnanvapaus osa toimivaa sote-uudistusta

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat palveluiden saatavuuden parantaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja kustannusten kasvuvauhdin taittaminen. Maakunta ratkaisee toimillaan, pääseekö sote-uudistus tavoitteisiin. Valinnanvapaus, sote-integraatio ja digitalisaation hyödyntäminen ovat keinoja soten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen Yrittäjien pitkäaikainen tavoite on sote-palveluiden laaja valinnanvapauden käyttöönotto. Valinnanvapauden tarkoituksena on vahvistaa perustason palveluita ja turvata nykyistä nopeampi hoitoon pääsy. Asiakkaan valinnanmahdollisuus turvataan yhtenäisillä palveluiden laatu- ja hintaperusteilla ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla. Jatkossa asiakas voi itse valita sote-palveluidensa tuottajan. Valinnanvapaus on pääsääntö perustason palveluissa, ja lisäksi sitä käytetään soveltuvin osin erikoistason palveluissa.

Maakunnan tehtävänä on tiedottaa aktiivisesti valinnanvapaudesta ja huolehtia, että asiakkailla on mahdollisuus valita palvelut. Lisäksi maakuntien on edistettävä sitä, että maakunnassa on riittävästi eri palveluntuottajia, jotta valinnanvapaus voi toteutua.

Jokaisen maakunnan tulee tavoitella kansalaisten valinnanvapauteen pohjautuvia, toimivia monituottajamarkkinoita. Sote-uudistuksen tuottavuus-, tehokkuus- ja laatuavoitteet toteutuvat vain, jos pk-yrityksille luodaan hyvät mahdollisuudet tuottaa palveluita uudessa järjestelmässä.

Uudistuksen tavoitteeksi asetettu sote-kustannusten kasvun leikkaus voi toteutua. Se vaatii kuitenkin kaikkien maakunnan järjestämien palveluiden rehellistä, avointa ja vertailukelpoista kustannuslaskentaa. Vertailemalla eri maakuntien ja eri tuottajien toimintaa saadaan hyvät ja kustannus- ja tehokkaat toimintatavat leviämään.

Toimenpidelista

- 1.** Parannetaan julkisten palveluiden kustannustehokkuutta ja -vaikuttavuutta.
- 2.** Eriytetään järjestäjän ja tuottajan roolit.
- 3.** Vahvistetaan asiakkaan valinnanvapautta.
- 4.** Varmistetaan, että maakunnat toteuttavat sote- ja kasvu-palvelu-uudistuksen periaatteet: erotetaan järjestäjä ja tuottaja, kehitetään palvelumarkkinat toimiviksi ja taataan asiakkaan valinnanvapaus.
- 5.** Kehitetään sote-palveluja nykyisen kuntien järjestämisvastuun pohjalta lisäämällä voimakkaasti palvelusetelin käyttöä.

**VALINNANVAPAAUS OSA
TOIMIVAA SOTE-UUDISTUSTA.**

Enemmän kansainvälisyyttä

Kansainvälistyvät yritykset luovat kasvua koko Suomeen. Menestyäkseen Suomi tarvitsee kaikenkokoisia ulkomaankauppaa tekeviä yrityksiä eri toimialoilta. Vahvempi Business Finland -verkosto tukee kaikenkokoisten yritysten kasvua.

Suomessa on vientiyrityksiä enemmän kuin koskaan. Moni yrittäjä arvioi viennin ja kansainvälisen toiminnan kasvavan entisestään tulevien vuosien aikana. Samaan aikaan erityisesti pk-yritykset kohtaavat kaupan esteitä.

Testaus-, tarkastus- ja sertifiointivaatimukset ja tullausmenettelyiden selvittäminen tuovat niille painavamman taakan kuin suuremmille yrityksille. Kaikilla yrityksillä ei ole välttämättä riittävästi henkilökuntaa selvittämään kansainvälistymisasiota. Yritykset tarvitsevat tukea erityisesti osaamisensa vahvistamiseen kansainvälistymisen alkuvaiheessa.

Business Finlandin tavoite on kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on kunnianhimoinen. Haluamme, että Business Finlandilla on kykyä palvella eri tilanteissa olevia erikokoisia yrityksiä. Nykyisin rahoituspalveluiden ulkopuolelle on rajattu toiminimiyrittäjät.

Toimenpidelista

- 1.** Business Finlandin kansainvälistä vientikeskusverkostoa vahvistetaan erityisesti Euroopassa.
- 2.** Business Finlandin riittävä ja ennakoitava rahoitus turvataan. Yritysten kansainvälistymistä tukevat yhteishankkeet, kuten messuosastot ja vientirenkaat, otetaan mukaan Business Finlandin rahoitustuotteisiin.
- 3.** Toimialakohtaisia kasvuohjelmia jatketaan.
- 4.** Tehostetaan Business Finlandin toimintaa innovaatioiden rahoittajana laajentamalla rahoitusvaihtoehtoja ja kohdennetaan niitä erityisesti pienille yrityksille.
- 5.** Toiminimiyrittäjille annetaan mahdollisuus Business Finlandin innovaatiotukiin.

Osaamisella kasvava Suomi

Suomen koulutusjärjestelmää pidetään maailman parhaana. Se on kuitenkin liian jäykkä ja muodollinen pystyäkseen vastaamaan yhteiskunnan nopeasti muuttuviin tarpeisiin. Jotta pysymme osaamisen ja sivistyksen suurvaltana myös tulevaisuudessa, järjestelmä ja sitä ohjaava politiikka on päivitettävä.

Suomessa on osaamispula. Puolet pienistä ja keskisuurista yrityksistä ilmoittaa osaavan työvoiman puutteen rajoittavan kasvua. Joka kymmenes yritys ilmoittaa, että osaajien saatavuus on merkittävä este kasvulle.

Jotta pystymme vastaamaan nopeasti muuttuvaan osaamisen kysyntään ja samalla ehkäisemään syrjäytymistä, meidän on alettava tehdä koulutuspolitiikan sijaan osaamispolitiikkaa. Oppilaitoskeskeisen koulutusjärjestelmän on laajennettava laajapohjaisemmaksi osaamisjärjestelmäksi. Siihen kuuluvat koulujen lisäksi työpaikat ja muut oppimisen ympäristöt, oppimispalveluita tarjoavat yrittäjät sekä oppimisteknologiaa kehittävät yritykset. Järjestelmän tulee kannustaa yksilöitä läpi työuran jatkuvaan oppimiseen ja yrityksiä jatkuvaan kehittymiseen. Yrittäjän mahdollisuus oman osaamisensa monipuoliseen kehittämiseen on osa tätä.

Suomen Yrittäjät ehdottaa, että tulevalla hallituskaudella laaditaan kansallinen osaamisjärjestelmästrategia, joka kattaa laajasti eri osaamisen tuottamisen muodot ja ympäristöt kaikissa elämänvaiheissa. Samalla nimetään keskeiset ohjaus- ja viranomaisinstituutiot uudelleen vastaamaan uutta osaamiskeskeistä ajattelua.

Vahvistetaan varhaista oppimispolkua

Kiihtyvä muutos tarkoittaa uusia mahdollisuuksia. Samalla se tarkoittaa, että yhä useampi uhkaa pudota kyydistä. Tulevaisuuden osaamisjärjestelmän on pystyttävä tarjoamaan enemmän haasteita nopeasti opinnoissaan eteneville ja ehkäistävä tehokkaammin syrjäytymistä.

Syrjäytymisen ehkäisy alkaa jo varhaiskasvatuksesta, jonka on havaittu olevan yksi tehokkaimmista keinoista vahvistaa kaikkien kansalaisten valmiuksia menestyä elämässään. Yhä useammalla lapsella on oltava tulevaisuudensa mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen.

Suomen Yrittäjät ehdottaa, että esiopetus otetaan mukaan oppivelvollisuu-teen. Silloin siirtymä esikoulusta kouluun voitaisiin tehdä heti, kun lapsi on siihen valmis. Käytännössä muutos mahdollistaisi peruskoulun aloittamisen tarvittaessa nykyistä aiemmin tai myöhemmin.

Oppivelvollisuus päättyy oppivalmiuteen

Peruskoulussa on tärkeää, että kaikki oppilaat saavat onnistumisen kokemuksiä ja ovat motivoituneita oppimaan tulevaisuudessakin. Suomen Yrittäjät ehdottaa, että kaikissa peruskouluissa otetaan käyttöön joustavan perusopetuksen malli. Se mahdollistaa monipuolisemman opiskelun, jossa yksilön vahvuudet, erityistarpeet ja oppimisrytmi huomioidaan paremmin.

Oppivelvollisuuden päättymiskriteereitä on päivitettävä. Ehdotamme, että oppivelvollisuus päättyy, kun koululainen on saavuttanut perusopetuksen oppimäärän lisäksi toiselle asteelle siirtymiseen ja siellä menestymiseen tarvittavat valmiudet. Perusopetuksen oppivelvollisuus säädetään päätty-mään viimeistään 18-vuotiaana. Jos alle 18-vuotias nuori keskeyttää toisen asteen opintonsa, esitämme, että hänet ohjataan takaisin joustavan perus-opetuksen piiriin.

Tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen

Teknologian kehittyessä merkittävä osa nykyisistä työtehtävistä hävinnee jo lähimpien vuosikymmenten aikana. Samalla syntyy uusia tehtäviä. Siksi osaamista on täydennettävä entistä tavoitteellisemmin läpi elämän.

Kokonaisten tutkintojen rinnalle on rakennettava osatutkintoja ja muita räätälöityjä oppimiskokonaisuuksia. Ne mahdollistavat osaamisen ketterämmän päivittämisen työuran eri vaiheissa ja työhön tai yrittäjyyteen yhdistettynä. Osatutkintoihin voidaan yhdistää opintoja laajasti eri oppilaitoksista sekä toiselta että korkea-asteelta. Osaamisjärjestelmän on tunnistettava ja tunnus-tettava nykyistä paremmin työstä ja harrastuksista kertynyttä osaamista.

Ehdotamme, että kaikki suomalaisten osaaminen rekisteröidään yhteen tietopankkiin. Sen avulla työnantajat voivat löytää sopivat osaajat ja kartoit-taa heille sopivia oppimispalveluita. Oppimispalveluiden tuottajat taas voivat reagoida paremmin osaamisen kysynnän muutoksiin.

Lisää mahdollisuuksia opintojen rahoitukseen

Samalla kun osaamisjärjestelmän vaatimustaso nousee ja kenttä laajenee, väestö ikääntyy. Valtiolta ei voi odottaa merkittävästi lisää rahoitusta järjes-telmän kehittämiseen. Nykyisen koulutukseen suunnatun julkisen rahoituk-sen painopistettä on siirrettävä lähemmäs työuran aikaista oppimista, ja uusia rahoituslähteitä on etsittävä yksityiseltä puolelta.

Esitämme yhdeksi lisärahoituksen lähteeksi kohtuullisia opintomaksuja korkeakouluihin. Maksut suoritettaisiin verotuksen yhteydessä, kun valmis-tunut opiskelija saavuttaa tietyn tulotason. Maksut todennäköisesti vauhdittaisivat opiskelijoiden valmistumista. Myös oppimispalveluvienti ja oppilaitoksissa tehtävä yritysyrityksen edistäminen tuovat lisämahdolli-suuksia osaamisjärjestelmän rahoitukseen.

Toimenpidelista

- 1.** Laaditaan kansallinen osaamisjärjestelmästrategia, siirrytään koulutuspolitiikasta kohti laajempaa osaamispolitiikkaa ja nimetään tästä vastaamaan osaamisministeri.
- 2.** Kehitetään kansallinen osaamisen tietovaranto, johon tallennetaan tutkintojen ja niiden osien lisäksi yksilön muu osaaminen.
- 3.** Otetaan koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ja osaamisen vahvistamiseksi käyttöön oppivalmiusmalli, jonka ytimessä on yksilöllisesti joustava perusopetus ja toiselta asteelta putoavien tukeminen.
- 4.** Lisätään teknologia-, data- ja ihmistaitojen opetusta perinteisten luku- ja laskutaitojen rinnalla ja varmistetaan toiminnallista yrittäjyyspedagogiikkaa vahvistamalla, että jokainen oppija saa varhais- ja nuoruusvuosina kokemuksia yrittäjyydestä.
- 5.** Vahvistetaan yritysten tietoisuutta ammatillisen koulutuksen uudistuksesta ja varmistetaan työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen riittävät tuki- ja ohjausresurssit.
- 6.** Parannetaan nuorten oppisopimuskoulutuksen houkuttelevuutta työnantajille porrastamalla oppisopimuksen aikainen palkkaus vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä ja siitä annettuja näyttöjä.
- 7.** Kehitetään tutkintoja osaamisperusteiseen suuntaan ja mahdollistetaan nykyistä joustavammin tutkinnon osien ja näitä pienempien kokonaisuuksien suorittaminen työn ja yrittäjyyden ohessa.
- 8.** Vahvistetaan työelämään suunnatuissa oppimispalveluissa raha seuraa asiakasta -periaatetta kokeilemalla yksilöille, yrityksille ja muille työyhteisöille suunnattua osaamistiliä.
- 9.** Varmistetaan yrittäjien mahdollisuus kehittää liiketoiminta-osaamistaan ja yritystään resursoimalla riittävästi toisen asteen yrittäjätutkintoja sekä edistämällä yrittäjille suunnattuja korkea-asteen tutkintoja ja erikoistumiskoulutuksia.
- 10.** Toteutetaan uuden yrittäjyyden ohjelma, jolla kytketään osaksi osaamisjärjestelmää myös oppilaitosten ulkopuoliset aloittavan yrittäjän neuvonta-, tuki- ja osaamispalvelut, yrityshautomot ja -kiihdyttämöt sekä muut yrittäjyyttä edistävät yhteisöt.

Korkeakoulutus yrittäjämönteiseksi

Tulevaisuuden työelämässä osaamisvaatimukset muuttuvat aiempaa nopeammin ja tarve läpi elämän jatkuvalla oppimisella kasvaa. Heikkenevä huoltosuhde edellyttää korkeampaa työllisyyttä, pidempiä työuria ja työperäistä maahanmuuttoa. Korkeakoulujen on oltava nykyistä tehokkaampia, joustavampia ja kyettävä silti huipputason tutkimukseen.

Osaavan työvoiman puute rajoittaa kasvua suomalaisissa yrityksissä. Tämä kävi ilmi helmikuussa 2018 julkaistusta Pk-yritysbarometrissa. Joka kymmenes yritys ilmoitti, että osaavan työvoiman saatavuus on yrityksen kasvun merkittävin este. Noin 40 prosentilla yrityksistä se rajoittaa kasvua jossain määrin.

Osaamisen tarve ei vähene tulevaisuudessa. Digitalisaation edetessä syntyy uusia ammatteja ja jotkut nykyiset ammatit poistuvat. Nuorena suoritettu tutkinto ei enää riitä koko uran osaamistarpeisiin, vaan sen rinnalle tarvitaan mahdollisuuksia oppia uutta läpi elämän.

Murroksen keskellä väestömme ikääntyy ja työssäkäyviä on yhä vähemmän huollettaviin nähden. Vaikka onnistuisimme pidentämään työuria, tarvitsemme käsipareja ja näkemyksiä myös rajojemme ulkopuolelta. Suomen täytyy olla houkutteleva asuinpaikka ulkomaalaisille huippuosaajille.

Suomen Yrittäjät uskoo, että tulevaisuuden korkeakoulussa monipuolisen osaamisen rakentumista haittaavat raja-aidat on purettu, opiskelijat siirtyvät työelämään nopeammin, yritykset ja aikuisoppijat saavat paremmin tarpeitaan vastaavia palveluja ja samalla tieteellisen tutkimuksen laatu ja innovaatiokyky nousee.

Yksi lainsäädäntö, enemmän oppimismahdollisuuksia

Ehdotamme, että tulevaisuudessa korkeakouluja ohjaisi yksi lainsäädäntö. Korkeakoulujen tämänhetkinen keinotekoinen jaottelu yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin ei palvele monimuotoista oppimista.

Jos oppilaitokset tunnustaisivat laajemmin toistensa opetuksen osaksi tutkintoja, opiskelijat voisivat koota opintonsa monipuolisemmasta koulutusvalikoimasta. Tiensä päähän tullut kaksoismalli on tehoton ja luo turhaa päällekkäistä hallintoa. Se myös hidastaa korkeakoulua vaihtavien opiskelua, kun samoja opintoja joudutaan suorittamaan uudelleen, koska ne eivät kelpaa toisessa oppilaitoksessa.

Nopeammin opintoihin, pidemmät työurat

Opiskelijavalinnoissa on luovuttava pitkää valmistautumista vaativista pääsykokeista ja siirryttävä lukion ja ammatillisen koulutuksen todistuksiin perustuvaan valintaan. Tietyillä aloilla korkeakoulut voivat säilyttää soveltuvuuskokeet, mikäli ne koetaan tarpeellisiksi.

Todistusvalinnan rinnalla myös avoimen korkeakoulun on oltava tasavertainen tie korkeakouluihin. Avoimen väylä tarjoaa hakijalle mahdollisuuden

osoittaa, että hän on motivoitunut ja hänellä on edellytykset menestyä korkeakouluopinnoissa.

Avoin korkeakoulutus sekä korkeakoulujen täydennys- ja tilauskoulutus on yhdistettävä uudeksi jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuudeksi. Sen koulutus- ja palvelutarjonnasta voidaan koota uudenlaisia osaamiskokonaisuuksia, joita yksilö voi opiskella työuransa aikana ja yhä useammin työntekoon yhdistettynä. Kokonaisuuksiin voidaan yhdistää myös esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksissa suoritettavia osuuksia.

Suuremmat yksiköt mahdollistavat huippututkimuksen

Korkeakoulujen määrässä vähemmän olisi enemmän. Suuremmat koulutus- ja tutkimuslaitokset ovat vetovoimaisempia niin työnantajana, opiskelupaikkana kuin yhteistyökumppaninakin.

Korkeakoulujen määrällinen vähentäminen mahdollistaisi myös hallinnollisissa kuluissa säästämisen ja budjetin ohjaamisen koulutukseen ja tutkimukseen – siis korkeakoulujen ydintoimintoihin. Korkeakouluverkosto kattaisi edelleen koko maan ja ulottuisi entistä enemmän myös rajojen ulkopuolelle.

Tutkimus lähemmäksi työelämää

Pienten ja keskisuurten yritysten ja korkeakoulujen on tehtävä aiempaa laajempaa ja laadukkaampaa yhteistyötä, jotta tutkimus- ja kehittämistoiminta johtaisi innovaatioihin ja liiketoiminnan uudistumiseen. Laajempi yritysyhteistyö avaa korkeakouluille myös uusia rahoitusmahdollisuuksia.

Jotta innovaatioita syntyy ja osaaminen kulkee toimijoiden välillä, tutkijoiden on pystyttävä työskentelemään yrityksissä ja yrittäjien tutkimushankkeissa. Viime vuosina yleistyneet korkeakoulujen startup-ohjelmat ja ajatuskiihdyttämöt tarjoavat hyviä kanavia yritysten ja tutkijoiden kohtaamisiin. Niiden toimintaa pitää kehittää.

Oppia yli rajojen

Kaikille Suomessa korkeakoulututkintonsa suorittaneille ulkomaalaisille on annettava automaattisesti työlupa. Maamme tarvitsee lisää osaavaa työvoimaa. Ulkomaalaisten lahjakkuuksien hankkimiseen pitää rakentaa stipendijärjestelmä.

Olisi myös hyvä, että kaikki suomalaiset korkeakouluopiskelijat saisivat kokemuksia kansainvälisyydestä suorittamalla opiskelijavaihdon tai harjoittelun ulkomailla tai osallistumalla oppilaitoksessaan rajat ylittäviin projekteihin.

Toimenpidelista

- 1.** Ohjataan korkeakoulut toimimaan yhden lainsäädännön piirissä ja määritellään niin ammatillisesti kuin tieteellisesti painottuneiden tai näitä profiileja yhdistelevien korkeakoulujen statukseksi yliopisto.
- 2.** Sallitaan korkeakoulujen periä tutkinto-opiskelijoilta kohtuullisia opintomaksuja, jotka henkilö maksaa verotuksen yhteydessä opintojen päätyttyä ja riittävän tulotason varmistuttua ja jotka voivat olla astetta korkeampia toista tutkintoa suorittavilla.
- 3.** Valitaan korkeakoulujen tutkinto-opiskelijat ensisijaisesti toisen asteen tutkintomenestyksen perusteella, minkä lisäksi vahvistetaan ja kehitetään vaihtoehtoisia sisäänpääsyväyliä kuten avoimia korkeakouluopintoja.
- 4.** Vahvistetaan kandidaatin tutkinnon asemaa työelämään ohjaavana korkeakoulutuksen perustutkintona ja muotoillaan maisterin tutkinnosta vielä selkeämmin työelämäläheisesti suoritettava jatkotutkinto.
- 5.** Kehitetään tutkintoja niin, että osaamistavoitteet ja ammattitaitovaatimukset ovat selkeät ja mahdollistavat tutkinnon osien ja näitä pienempien kokonaisuuksien suorittamisen sekä tukevat muualla hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.
- 6.** Käynnistetään korkea-asteen oppisopimuskoulutuskokeilu, jossa korkeakoulututkinnon tai sen osia voi suorittaa oppisopimuksella.
- 7.** Ohjataan korkeakouluja uudelleen muotoilemaan työelämään suunnattu opinto- ja muu palvelutarjontansa jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuudeksi.
- 8.** Ohjataan korkeakoulut antamaan ulkomaalaisille opiskelijoille yhteiskuntaan integroitumista tukevia opintoja ja tarjotaan tutkinnon suorittaneille EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille henkilöille automaattisesti työ lupa.
- 9.** Päivitetään korkeakoulujen rahoitusmallia siten, että se palkitsee nykyistä enemmän myös yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta kuten yritys yhteistyöstä ja tutkimuksen kaupallistamisesta.
- 10.** Sallitaan yksityisten yliopistojen perustaminen ja annetaan niille akkreditointiin perustuva oikeus myydä ja myöntää myös suomalaisen järjestelmän mukaisia korkeakoulututkintoja.

Digitalisaatio uuden ja uudistuvan yrittäjyyden lähteenä

Digitalisaatio eli uusi älykäs tieto- ja viestintä-
teknologia murtaa teollisen talouden ja yhteis-
kunnan rakenteita. Näin se luo mahdollisuuksia
uudelle yrittäjyydelle ja yrittäjyyden uudistumiselle.
Samalla se asettaa uusia vaatimuksia niin työnteki-
jille ja yrittäjille kuin päättäjille ja viranomaisille.

Vastuu yrityksen kehittämisestä on aina sen omistajilla ja toimivalla johdolla. Tämä pätee myös digitaaliseen liiketoimintaan tai liiketoiminnan digitalisointiin. Julkisen vallan tehtävänä on kuitenkin edesauttaa uuden yritystoiminnan syntyä ja vallitsevan yritystoiminnan päivittymistä tukemalla uuden teknologian kehitystä ja käyttöönottoa.

Digipolitiikalle vahva valtuutus

Digitalisaatiolla on oltava keskeisempi asema poliittisessa päätöksenteossa. Kansallinen digipolitiikka tarvitsee kirkkaat tavoitteet, niitä tehokkaasti toimeenpanevan hallinnon sekä vahvaa yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuutta. Digipolitiikka ei saa sulkeutua yhdeksi politiikkasiiloksi muiden rinnalle. Sen on toimittava hallinnonaloja läpäisten ja niistä riippumattomasti mutta kuitenkin vahvalla valtuutuksella ja vastuuministerin johdolla.

Yritysten digitalisoituminen kansalliseksi missioksi

Yritysten digitalisoituminen on edennyt verkkaisesti. Digitaalisesti suuntautuneet yritykset ovat muita kasvuhakuisempia ja valmiimpia tarttumaan uuden talouden mahdollisuuksiin. Digitaalisesti suuntautuneiden yritysten määrän kasvattamisen on oltava kansallisen elinkeinopolitiikan keskeisimpiä missioita. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kasvu- ja kansainvälistymispotentiaalia omaavien innovatiivisten yritysten osuuden kasvattamiseen.

Tieto jalostumaan

Jotta tieto olisi entistä käytettävämmässä muodossa ja liikkuisi sujuvammin lisäarvoa luoden, on tiedon yleisiä laatustandardeja sekä toimialakohtaisia käyttöoikeuksia kirkastettava. Julkisten tietovarantojen on oltava aina lähtökohtaisesti avoimia ja vapaasti jatkojalostettavissa, ellei kansalaisten yksityisyyden, yritysten liikesalaisuuksien tai kansallisen turvallisuuden tähden ole perusteltua toimia toisin.

Yrittäjien ymmärrystä tiedon jalostamisen hyödyistä on kohennettava. Lisäksi on varmistettava, että yrittäjillä on käytännössä mahdollisuuksia hallita yrityksensä dataa. Tämä vaatii datamarkkinoiden välittäjätoimijoiden kehittymisen vauhdittamista sekä yksilöiden ja yritysten dataosaamisen vahvistamista. Ohjelmisto-osaamisen lisäksi myös tieto- ja alustatalouden liiketoimintakykyä on lujitettava.

Globaalin tietotalouden markkinoiden on toimittava niin, että kilpailu on reilua eikä epätervettä keskittymistä tapahdu. Yhtä lailla tärkeätä on, että kuluttajien ja yrittäjien luottamus digitalisoituihin tuotteisiin ja palveluihin on vahvaa. Eurooppalaisen tietotalouden mallin on siksi perustuttava kansalais-

ten yksityisyyden kunnioitukselle ja luottamuksen rakentamiselle.

Digitalisoinnilla parempaa viranomaisasiointia

Yrittäjät suhtautuvat valtaosin myönteisesti julkisten palveluiden ja viranomaisasioinnin digitalisointiin. Oikein tehtynä digitalisointi järkevöittää viranomaisprosesseja, vähentää yritysten hallinnollista taakkaa, nostaa palvelutasoa sekä saa aikaan säästöjä. Asioinnin digitalisoituessa on huolehdittava siitä, että yrittäjille on tarjolla riittävästi tukea palveluiden käyttöön.

Digitaalisten yritysasiointiluukkujen määrää on karsittava ja lupa- ja käsittelyprosesseja yhtenäistettävä. Kertaalleen kysytyjen tietojen on yrittäjän niin toivoessa liikuttava saumattomasti ja turvallisesti viranomaiselta toiselle. Palveluihin tunnistautumisen ja niiden käyttöön valtuuttamisen on toimittava kaikissa tilanteissa.

Tietoliikenneverkot ovat perusinfrastruktuuria

Tietoliikenneverkot ovat tietoyhteiskunnan perusinfrastruktuuria, jonka kattavuudesta ja laadusta ei tule tinkiä. Tulevaisuuden palvelut edellyttävät entistä nopeampia yhteyksiä. Langattomat verkot eivät tähän tiedonsiirtotarpeeseen pysty yksin vastaamaan. Seuraavan sukupolven langattomien verkkojen toiminta vaatii huippunopeata valokuitu- ja tukiasemaverkkoa. Sen rakentaminen on edennyt liian hitaasti. Tähän markkinaongelmaan yksityisen ja julkisen sektorin on etsittävä yhdessä ratkaisuja.

Julkinen sektori alustana palveluekosysteemeille

Julkista sektoria on aktiivisesti rakennettava alustaksi yhteiskunnallisille palveluekosysteemeille, jotka sisältävät niin julkisia kuin yksityisiä toimijoita. Kaiken ytimessä on avoimien rajapintojen kautta liikkuva, ajantasainen, laadukas ja asiakkaan suostumuksella hyödynnettävä tieto.

Toimenpidelista

- 1.** Luodaan poikkihallinnollinen digipolitiikan strategia ja johtamisjärjestelmä, jotka ovat perinteisistä ministeriöistä itsenäisen ministerin vastuulla.
- 2.** Käynnistetään yli hallituskausien ulottuva kansallinen yrityskentän digitaalisen uudistumisen ohjelma, joka kasvattaa digitaalisesti suuntautuneiden yritysten määrää ja vahvistaa niiden kasvu- ja kansainvälistymismahdollisuuksia.
- 3.** Edistetään kansallisella ja EU-tasolla datan saatavuutta ja liikkuvuutta luomalla tiedolle yleisesti tunnustettuja laatustandardeja ja selkeyttämällä tiedon käyttöoikeuksia.
- 4.** Kehitetään yksilöiden ja yritysten käytännön mahdollisuuksia hallita, jakaa ja myydä dataansa.
- 5.** Kohennetaan yrittäjien ja yritysten ymmärrystä tiedon jalostamisen hyödyistä vahvistamalla tieto- ja alustatalouden liiketoimintaosaamista.
- 6.** Vahvistetaan yksilöiden digitaalisten perustaitojen lisäksi edistynyttä ohjelmisto-osaamista alan koulutusmääriä lisäämällä ja ulkomaisia osaajia Suomeen houkuttelemalla.
- 7.** Avataan julkisin varoin kerättyä tietoa yksityisyyden ja liikesalaisuuksien suoja huomioiden ja vauhditetaan julkisen sektorin kehitystä tiedon jakamiseen ja jalostamiseen perustuvien palveluekosysteemien alustaksi.
- 8.** Varmistetaan, että Suomen tietoliikenneverkot ovat nopeudeltaan, kattavuudeltaan ja toimintavarmuudeltaan maailman huippua.
- 9.** Jatketaan julkisten palvelujen sekä viranomaisasioinnin digitalisointia siten, että ne vastaavat entistä yksilöllisemmin ja ennakoivammin yrittäjien elämän- ja liiketoimintatilanteisiin ja vähentävät hallinnollista taakkaa.
- 10.** Varmistetaan kansallisesti ja EU-tasolla, että dataan perustuvan markkinatalouden pelisäännöt ovat reilut ja kilpailumekanismi toimii ja että kuluttajien ja yrittäjien luottamus digitalisoituihin tuotteisiin ja palveluihin säilyy.

Innovaatioista kasvava Suomi

Tieteellinen tutkimus sekä sitä yrittäjyyden kautta käytäntöön soveltava kehittämis- ja innovaatio-toiminta ovat yhdessä osaamisen kanssa Suomen tärkein kasvun ja hyvinvoinnin lähde. Luonnon-varojen ja väestön vähäisyys korostavat entisestään taloutemme riippuvuutta osaamisesta ja innovaatioista.

Digitalisaatio tarjoaa ennennäkemättömiä mahdollisuuksia tuottavuutta lisääviin innovaatioihin. Nämä voivat olla uusia koneita ja ohjelmistoja, tuotantoprosesseja ja liiketoimintamalleja tai tuotteita ja palveluita. Innovatiivisuus on yhä keskeisempi yritysten ja kansantalouksien menestystekijä globaalissa taloudessa. Siksi julkisen vallan on luotava uuden teknologian kehitys- ja kasvunäkymiä panostamalla pitkäjänteisesti osaamiseen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan (TKI).

Vahvempi innovaatioekosysteemi

Suomen innovaatioekosysteemin on oltava huippuluokkaa. Yhteenlasketujen yksityisten ja julkisten TKI-panostusten on kasvettava vuoteen 2030 mennessä neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tavoite on kunnianhimoinen mutta tuottavuuskehityksen takaamiseksi perusteltu.

Yritykset kantavat vastaisuudessakin päävastuun Suomessa tehdyistä TKI-investoinneista, joiden lisäämiseen niitä on julkisella rahoituksella kannustettava. Yritysten tuki- ja lainamuotoisten TKI-rahoitusmahdollisuuksien on oltava riittäviä ja kohdennuttava erikokoisille ja eri kasvuvaiheissa oleville yrityksille. Yritysten pääsyä EU:n ja muun kansainvälisen TKI-rahoituksen piiriin on myös vauhditettava kansallisin toimin.

Edistyksellisiä ratkaisuja koskevan tiedon on liikuttava mahdollisimman avoimesti yritysten ja muiden innovaatio-organisaatioiden ekosysteemissä. Uuden teknologian käyttöönottoon on oltava teknisen ymmärryksen lisäksi tarjolla riittävästi uuden talouden vaatimaa liiketoimintaosaamista.

Avoimemmat korkeakoulut ja tutkimuslaitokset

Valtion tehtävä on huolehtia pitkäjänteisen perus- ja soveltavan tutkimuksen rahoituksesta korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa. Niiden on oltava urauurtavien innovatiivisten ratkaisujen tuottajia ja korkean osaamisen yrittäjyyden synnyttäjiä. Lisäksi niitä on nykyistä voimakkaammin ohjattava kasvuhakuisten yritysten kehittämiskumppaneiksi. Pk-yritysparometrillä (1/2018) vain joka kuudes yritys kertoo tekevänsä yhteistyötä korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen kanssa.

Innovaatioystävällisempää sääntelyä

Julkisen vallan on luotava innovaatioystävällistä ja tasapainoista sääntelyä, joka mahdollistaa yhtäältä uusien innovaatioiden kehittämisen ja käyttöönoton ja joka toisaalta varmistaa, että uusi teknologia on yhteiskunnallisesti kestävällä pohjalla. Laadukas teknologianeutraali sääntely edesauttaa innovatiivisten yritysten kasvua ja tekee Suomesta halutun investointi- ja sijoittu-

miskohteen. Julkisen sektorin hankinnoilla sekä uusilla julkisten palveluiden yhteiskehittämisen malleilla voidaan myös tukea innovatiivisten yritysten kehitystä.

Toimenpidelista

- 1.** Nostetaan kansallisten TKI-panostusten osuus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.
- 2.** Vahvistetaan Business Finlandin resursseja ja käytetään niitä yksityisten TKI-investointien vauhdittamiseen sekä yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyön lisäämiseen.
- 3.** Vakiinnutetaan Business Finlandin startup- ja pk-yrityksille suuntaama innovaatioaseteli ja edistetään setelin käyttöä erityisesti yritysten ja korkeakoulujen TKI-yhteistyössä.
- 4.** Edesautetaan kotimaisten yritysten pääsyä EU:n Horisontti Eurooppa -ohjelman ja Digital Europe -ohjelman sekä muiden vastaavien yritys- ja innovaatiotoimintaa kehittävien ohjelmien piiriin.
- 5.** Vahvistetaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä tutkimuslaitosten palveluroolia yritysten kehittämishubeina ja avoimina kokeilu- ja innovaatioympäristöinä.
- 6.** Pilotoidaan korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välistä residenssijärjestelmää, jonka kautta tohtorikoulutettavilla ja tohtoritutkijoilla on mahdollisuus työskennellä yrityksissä ja yrittäjillä tutkimushankkeissa.
- 7.** Kannustetaan korkeakouluja yksityistämään tutkimustulosten kaupallistamisesta vastaavat tutkimus- ja innovaatiopalvelunsa.
- 8.** Jatketaan Suomen Akatemian rahoituksella työtä yliopistojen tieteellisen profiloitumisen vahvistamiseksi ja varmistetaan, että jokaisella yliopistolla on yksi tai useampi kansainvälisen luokan tutkimusyksikkö.
- 9.** Varmistetaan, että julkisesti rahoitetun tutkimuksen aineistot, menetelmät ja tulokset ovat avoimesti muiden tutkijoiden, kansalaisten ja yritysten saatavilla.
- 10.** Arvioidaan lakeja säädettäessä nykyisten ja uusien normien vaikutukset yritystoiminnan lisäksi myös innovaatiotoimintaan ja lisätään innovatiivisiin ratkaisuihin kohdentuvia julkisia hankintoja.

**VAHVEMPI
INNOVAATIO-
EKOSYSTEEMI.**

Yrittäjälle uusi mahdollisuus

Yrittäjälle pitää konkurssin tai tilapäisen taloudellisen kriisin jälkeen taata mahdollisuus uuteen alkuun. Nykyään yrittäjä kohtaa monia esteitä jatkaa liiketoimintaa, jos takana on konkurssi tai maksuhäiriömerkintä. Esteitä on sekä lain-säädännössä että vallalla olevissa käytännöissä.

Suomella ei ole varaa menettää yhtään toimintakelpoista yritystä ja työpaikkaa turhan konkurssin ja uuden mahdollisuuden puuttumisen vuoksi. Yrittämisen esteet on poistettava.

Jos yrittäjällä on ollut menneisyydessään talousvaikeuksia, hänen uuden yrityksensä pääsy ennakkoperintärekisteriin on epävarmaa. Kuitenkin rekisteriin pääsy on usein välttämätöntä uuden yritystoiminnan alkuun pääsemiselle. Siksi myös konkurssin tehneen yrittäjän pitäisi päästä mahdollisimman nopeasti ennakkoperintärekisteriin, jos hän aloittaa uuden yritystoiminnan. Lainsäädäntö ja Verohallinnon ohjeet tulee tältä osin uudistaa.

Konkurssin taustalla on usein verojen maksuvaikeuksia, ja Verohallinnolla on keskeinen rooli maksuvaikeuksiin ajautuneen yrittäjän neuvonnassa. Verottajan pitäisi olla neuvojan roolissaan vielä aktiivisempi ja viestiä suoraan yrittäjälle mahdollisista veroveloista tai mahdollisuudesta hakea maksujärjestelyä ajoissa, ennen kuin verot päätyvät ulosottoon.

Aiempi konkurssi tai maksuhäiriömerkintä voi estää yrittäjää perustamasta luvanvaraista elinkeinoa harjoittavaa yritystä. Luvanvaraisia aloja ovat esimerkiksi alkoholijuomien valmistus, yksityinen varhaiskasvatus, yksityiset sosiaalipalvelut ja taksiliikenne. Suomen Yrittäjät edellyttää, että tällaisten elinkeinojen edellytykset arvioidaan uudelleen ja poistetaan yrittäjän uuden alun esteitä.

Menettelyjä uudistettava

Suomen maksukyvyttömyysmenettelyjä tulee uudistaa monin tavoin, jotta ne loisivat yrittäjälle paremmat mahdollisuudet toimia. Yrityssaneeraus johtaa Suomessa liian usein konkurssiin. Prosessi on raskas, kankea ja kallis etenkin pienimuotoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseen. Nopeutettua saneerausmenettelyä tulisi käyttää laajemmin.

Puolet uusista yrityksistä ajautuu Suomessa maksuvaikeuksiin ensimmäisen viiden vuoden aikana. Jos yritys ei ole elinkelpoinen, konkurssi voi olla tarpeellinen ja perusteltu. Silloin tehokas ja nopea konkurssimenettely on parasta sekä yrittäjälle että velkojille. Konkurssi ei kuitenkaan poista velallisen velkavastuuta, ja yrittäjän henkilökohtainen velkajärjestely tapahtuu vasta konkurssin jälkeen. Jotta koko prosessi nopeutuisi, pitäisi selvittää konkurssin ja velkajärjestelyn yhdistämistä samaksi tai peräkkäiseksi prosessiksi niin, että yrittäjä pääsee nopeammin uuteen alkuun.

Yrittäjän pääsy velkajärjestelyyn tulee helpottaa. Nykyisin järjestelyyn pääsy on mahdollista vasta, kun yrittäjällä on takanaan 18 kuukauden työttömyys. Ulosottoon voidaan nykyisellään myöntää helpotusta, jotta työn

tekeminen olisi myös ulosoton kohteelle mielekästä. Elinkeinotulon osalta tällainen helpotus perustuu kuitenkin viranomaisen harkintavaltaan. On selvítettävä myös, voidaanko ulosottoperusteen vanhentumisaikoja lyhentää.

EU:n komissiossa on vireillä AECE-direktiivi, joka puuttuu pankkien järjestämättömiin lainoihin eli ongelmaluottoihin. Direktiivi heikentäisi velallisen, esimerkiksi pienyrittäjän, yritysluoton ehtoja. Suomen ei pidä hyväksyä direktiiviä esitetystä muodosta, koska Suomessa on ennestään voimassa toimiva ja tasapuolinen vakuuksien realisointimenettely.

Yrityksiä tulee varoittaa ajoissa taloudellisista vaikeuksista. Digitaalisiin tietokantoihin kertyy monenlaista tietoa, jota voitaisiin automaattisen analytiikan ja tekoälyn avulla valjastaa varhaisen puuttumisen avuksi. Itä-Suomesta on hyviä kokemuksia hankkeesta, jossa konsulttien varhainen yhteydenotto pelasti yrityksiä konkurssilta.

Esteitä purettava

Maksuhäiriömerkinnät hankaloittavat tai jopa estävät yrittäjän toimintaa. Maksuhäiriömerkintöjen talletusaikaa tulee lyhentää. Jos velan peruste on lakannut olemasta, merkintä pitää poistaa rekisteristä nykyistä nopeammin. Myös velkojien intressit on otettava tasapainoisesti huomioon.

Osakeyhtiön purkaminen on nykyisellään jäykästi säädelty ja raskas prosessi. Pienen osakeyhtiön purkaminen tulee tehdä helpommaksi.

Pääomalainat merkitään nykyisin taseeseen erillisenä eränä, eli niitä kohdellaan kirjanpidossa vieraana pääomana. Tämä voi aiheuttaa ongelmia ulkomaankauppaa harjoittaville yrityksille. Yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi kirjanpitolakia pitää muuttaa niin, että osakeyhtiölain mukainen pääomalaina voitaisiin merkitä oman pääoman eräksi.

Starttiraha voidaan evätä yritykseltä aiempien maksuhäiriöiden vuoksi. Aina tämä ei ole perusteltua. Laista pitää poistaa tällaiset esteet maksukyvyttömyystilanteissa, joissa yrittäjän toiminnassa ei ole moitittavaa.

Julkisissa hankinnoissa sovelletaan lakia, mutta myös hankintayksiköllä on suuri harkintavalta. Aiemmin epäonnistunutta yrittäjää ei saisi kategorisesti sulkea hankintakäytäntöjen ulkopuolelle esimerkiksi konkurssin vuoksi. Myös pelkkä yrityksen liikevaihto on huono mittari, kun arvioidaan hankintaa tarjoavan yrityksen toimintavarmuutta.

Tilajavastuulain tiukat kriteerit edellyttävät, että tilaaja selvittää sopimus-kumppaneiltaan monenlaisia taustatietoja, kun tehdään alihankintoja tai

vuokrataan ulkopuolista työvoimaa. Tarvittavia tietoja puuttuu usein sellaiselta yritykseltä, jolla on ollut taloudellisia vaikeuksia. Myös verovelka voi olla esteenä tilausten saamiselle. Lakiin tulee tehdä tarkennuksia, jotta tilauksia voitaisiin tehdä myös tällaisilta yrityksiltä. Tilaajavastuulain mukaiset tiedot pitää olla helposti saatavilla, ja tietoa lain soveltamisesta tulee lisätä.

Toimenpidelista

- 1.** Selvitetään toimintatapoja, joiden puitteissa Verohallinto voisi nykyistä tehokkaammin ja aktiivisemmin auttaa yrittäjiä sekä maksuviivästystilanteissa että tilanteissa, joissa yrityssaneeraus olisi todennäköisesti konkurssia tehokkaampi velkojen perimiseksi.
- 2.** Selvitetään kattavasti yrittäjän uuden alun esteenä olevat luvanvaraisten elinkeinojen edellytykset ja puretaan turhat yrittämisen esteet.
- 3.** Yrityssaneerussäädöksiä on muutettava niin, että pienimmilläänkin yrityksillä on tosiasiallinen mahdollisuus päästä järjestelyyn. Yrittäjälle pakollista velkakonversiota ei tarvita.
- 4.** Selvitetään, voidaanko yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien pääsyä velkajärjestelyyn helpottaa, ml. arvioimalla nykyisiä esteperusteita sekä yhdistämällä konkurssi- ja velkajärjestely samaan tai peräkkäisiin prosesseihin.
- 5.** Selvitetään mahdollisuudet lyhentää ulosottooperusteen vanhentumisaikaa, saatavan lopullisen vanhentumisen aikaa sekä lyhentämisen vaikutuksia.
- 6.** Varmistetaan ulosottolainsäädännön, -menettelyjen ja -maksujen toimivuus myös yrittäjän uuden alun näkökulmasta.
- 7.** Lyhennetään maksuhäiriömerkintöjen tallennusaikoja ottaen huomioon myös velkojen intressit.
- 8.** Tehdään lainsäädäntöä, joka mahdollistaa aloittavalle yrittäjälle oikeuden saada yritystoiminnan harjoittamisen kannalta välttämättömät peruspalvelut, ml. pankki-, vakuutus-, tietoliikenne- ja telepalvelut.
- 9.** Muutetaan perintälakia siten, että myös yrityssaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismaksut.
- 10.** Luodaan viranomaisille ja julkisvelkojille toimintamalli, jolla maksuvaikeuksiin joutunut yrittäjä saadaan varhaisessa vaiheessa taloudellisen neuvonnan piiriin (early warning -mekanismi).

Ilmastonmuutosta torjuttava vahvemmin

Suomen on lisättävä panostuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Keskeisiä keinoja siihen ovat päästökauppa ja verotus. Myös uuden teknologian ja kiertotalouden avulla voidaan pienentää ilmastokuormaa. Liikenteen ratkaisuissa täytyy huomioida päästövähennysten lisäksi vaikutukset yritysten kilpailukykyyn.

Suomen tulee aktiivisesti edistää sitä, että EU:n vuoden 2050 päästövähennystavoitteet asetetaan Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti. Päästökauppa on tärkein työkalu päästöjen vähentämisessä markkinaehtoisesti ja kustannustehokkaasti. On myös järkevää kohdentaa lyhyemmän aikavälin lisätavoitteet juuri päästökauppaan, sillä esimerkiksi liikenteen päästövähennysten toteuttaminen on tällä hetkellä Suomessa vaikeaa ja kallista.

Lisäksi verotuksen painopistettä on siirrettävä työn ja yrittämisen verottamisesta kohti haittaverotusta. Näin edistetään siirtymistä kohti hiilineutraalia taloutta, kannustetaan työntekoon ja parannetaan Suomen kilpailukykyä.

Päästökaupan ja fossiilisten lämmityspolttoaineiden verotuksen avulla edistetään myös yrittäjävetoisia hankkeita, kuten puhtaampien teknologioiden ja polttoaineiden käyttöönottoa.

Fossiilisten tuista kohti uuden teknologian panostuksia

Fossiilisten lämmityspolttoaineiden, kuten kivihiilen, verotus on hyvä keino vähentää ilmastopäästöjä. Suomessa on sovittu, että kivihielestä tulee energiantuotannossa päästä eroon ensi vuosikymmenen lopussa; samaan aikaan sen käyttöä kuitenkin suositetaan verotuella sähkön ja lämmityksen yhteistuotannossa.

Esitämme, että Suomessa lopetetaan asteittain pk-yrityksiä syrjivät tuet, kuten energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautukset ja päästökauppa-kompensaatio. Tuet vääristävät markkinoita ja suosivat fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Pk-yritykset kiertotalouden toimijoiksi

Siirtyminen kohti kiertotaloutta on tärkeää ilmastomuutoksen hillinnän kannalta. Jotta saavutamme kiertotalouden tavoitteet, tarvitaan kaikkien toimijoiden panosta. Pk-yritykset ovat keskeisessä asemassa uusien kiertotalouden mallien käyttöönotossa ja kehittämisessä.

Jotta kiertotalouden toimintamallit yleistyisivät, yrityksille pitää mahdollistaa pääsy jätehuollon markkinoille ja taata reilu kilpailuasetelma. On myös tärkeää toteuttaa tehokkaita ja vapaaehtoisia tapoja pk-yritysten energia- ja materiaalitehokkuuden edistämiseksi.

Kuljetuskustannukset kuriin

Liikenneverkon toimivuus on tärkeä edellytys yritysten menestykselle. Suomen liikenneverkon taso on heikentynyt tällä vuosikymmenellä. Kehitys on

pysäytettävä lisäämällä tien ylläpidon rahoitusta, jotta varmistetaan yleinen liikenneturvallisuus ja kuljetuksista riippuvaisten yritysten kilpailukyky.

Liikenteelle on asetettu haastava päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä, ja tämän vuoksi Suomen autokannan pitää uusiutua huomattavasti. Auto- ja ajoneuvoverotuksen päästöporrastuksen jyrkentäminen ohjaa kuluttajia hankkimaan yhä vähäpäästöisempiä kulkuneuvoja ja auttaa tavoitteen saavuttamisessa.

Pitkien etäisyyksien maassamme kuljetuskustannuksilla on suuri merkitys yritysten kilpailukyvyille, eikä raskaan liikenteen kuljetuksille ole todellisia vaihtoehtoja. Tavaraliikenne kulkee teillä pääosin dieselpolttoaineella, ja Suomessa dieselin verotustaso on yksi Euroopan korkeimmista.

Tulevaisuudessa dieselin kustannukset kasvavat, koska siihen sekoitetaan yhä enemmän kalliimpia biopolttoaineita. Yritysten kuljetuskustannukset ja dieselin hinnannousu pitää huomioida, kun tavoitellaan päästövähennyksiä. Ammattiliikenteen verorasituksen lisäämistä tulee välttää.

Nielumarkkinoita kehitettävä

Metsät sitovat hiilidioksidia ilmakehästä ja toimivat hiilinieluinä. Ilmastonmuutoksen hillinnässä tarvitaan päästövähennysten lisäksi hiilinielujen kasvattamista globaalisti. Usein kuitenkin tarvitaan taloudellinen kannuste, jotta toimijoiden kannattaa panostaa hiilinielujen kasvattamiseen.

Hiilensidontaan ohjaavilla markkinamekanismeilla pystyttäisiin edistämään hiilinielujen vahvistumista. Yhtenä esimerkkinä hiilinielut voitaisiin linkittää pidemmällä aikajänteellä laajennettuun päästökauppajärjestelmään, ja näin voisi syntyä eri sektorit kattava hiilipörssi. Näin voitaisiin päästä eroon nykyisenkaltaisesta kustannustehottomasta sektorijaosta EU:n politiikassa.

Kannustamme selvittämään ja kehittämään tapoja hiilinielumarkkinoiden edistämiseksi esimerkiksi pilottiprojektein joko kotimaassa tai yhdessä muiden maiden kanssa. Näin saataisiin hyödyllistä tietoa ja oppia, jota voitaisiin hyödyntää jatkossa, kun nielumarkkinoita otettaisiin mahdollisesti laajemmin käyttöön. Samalla olisi hyvä arvioida, miten hiilinielumarkkinat laajemmassa mittakaavassa vaikuttaisivat teollisuuden puuraaka-aineen saatavuuteen.

Toimenpidelista

- 1.** Taataan riittävä rahoitus liikenneverkon perusväylänpidolle ja kansantaloudellisesti kannattaviin investointeihin.
- 2.** Päästövähennykset toteutetaan ei-päästökauppasektorilla kustannustehokkaammin niin, että liikenteen päästövähennystaakka kevenee.
- 3.** Kuljetusalan kustannukset eivät saa nousta kohtuuttomasti, kun päästöjä vähennetään.
- 4.** Lopetetaan pk-yrityksiä syrjivät ja markkinoita vääristävät tuet, kuten energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, päästökauppakompensaatio ja kauppa-alusten työvoimakustannus-tuki (viihdemerenkulun osuus).
- 5.** Edistetään kivihiilestä luopumista voimakkaammalla verotuksella.
- 6.** Energiatukien painopistettä siirretään yhä enemmissä määrin kohti tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.
- 7.** Toteutetaan kustannustehokkaita ja vapaaehtoisia tapoja pk-yritysten energia- ja materiaalitehokkuuden edistämiseksi.
- 8.** Mahdolliset EU:n päästötavoitteiden kiristykset kohdennetaan päästökauppasektorille.
- 9.** Kiertotalouden edistämiseksi turvataan pk-yritysten toimintamahdollisuudet jätteiden ja materiaalien kierrätysmarkkinoilla.
- 10.** Selvitetään ja kehitetään tapoja hiilinielumarkkinoiden edistämiseksi.

Maahanmuuttajat yrittäjinä: tarvitaan nopeutta ja joustavuutta

Yrittäjiksi pyrkivien maahanmuuttajien kotoutumista ja kieliopintoja pitää helpottaa. Tarvitaan joustavuutta, jotta maahanmuuttajat pääsisivät nopeammin kiinni sekä elinkeinoon että suomalaiseen yhteiskuntaan. Työvoiman saatavuusharkinnasta tulisi luopua kokonaan.

Yrittäjäksi Suomeen pyrkivälle maahanmuuttajalle on kaksi erilaista lupa-prosessia. Start up -yrittäjiksi määritellyille, pienelle joukolla hakijoita lupaprosessi on suhteellisen nopea, kun taas muille se on kohtuuttoman pitkä. Yleensä ensimmäinen lupa myönnetään vuodeksi, jolloin yrittäjän täytyy heti alkaa hakea uutta lupaa ensimmäisen luvan saatuaan.

Yrittäjän oleskeluluvan hakuprosessi on mutkikas, ja osa hakemuksen vaatimuksista voi olla mahdottomia täyttää. Näitä vaatimuksia tulisi tarkastella kriittisesti ja tutkia, ovatko kaikki luvan ehdot välttämättömiä jo ensimmäistä lupaa haettaessa.

Yksi yrittäjyyden onnistumisen edellytyksistä on oikea-aikaisuus. Pitkät lupaprosessit viivyttävät yrittäjän mahdollisuuksia saada yritystoiminta käynnistettyä ja hidastavat integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Prosessit sujuvammiksi

Nykyisin maahanmuuttaja odottaa ensin pitkään oleskelulupaa, sitten hän pääsee kielikoulutukseen, sitten joissain tapauksissa valmentavaan ammatikoulutukseen ja vasta kaiken tämän jälkeen hän voi hakea varsinaiseen ammattikoulutukseen. Aikaa kuluu vuosia, vaikka kyse olisi jo aikaisemmin samaa ammattia harjoittaneista maahanmuuttajista. Tätä prosessia tulisi sujuvoittaa ja saada tulijat työllistymään nopeammin.

Maahanmuuttajien pitäisi yhä enemmän voida osoittaa osaamistaan näyttötutkinnoilla. Heidän on tärkeää oppia suomen kieli, mutta osassa ammatteja muut taidot voivat olla vielä tärkeämpiä ja työnteko onnistuu ongelmitta jo ennen kuin täydellistä kielitaitoa on saavutettu.

Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeutta tulisi laajentaa, jotta kotoutuminen saataisiin käyntiin jo turvapaikanhakuprosessien aikana. Ei ole kenenkään etu, että hakijat turhautuvat vuosia kestäväan odotteluun. Maahanmuuttajille olisi erityisen tärkeää voida yhdistää kotoutumiskoulutukseen osa-aikainen työnteko tai yrittäjyys, sillä usein elämäntilanne vaatii sitä.

Saatavuusharkintaa ei tarvita

Suomen Yrittäjien mielestä työvoiman saantia ei pidä hankaloittaa työvoiman saatavuusharkinnalla. Vaikka alun perin on ollut kyse harmaan talouden vastaisista toimista ja työntekijöiden edunvalvonnasta, harkinnasta on käytännössä muodostunut este pätevien ja halukkaiden työntekijöiden palkkaamiselle.

Jotta maahanmuuttajien palkkaaminen olisi työnantajalle mahdollisimman sujuvaa, pitää työnantajalle tarjota tukea ja tietoa. Esimerkiksi korvaukset työntäjän järjestämästä perehdytysjaksoista ja kielikoulutuksesta olisivat askeleita oikeaan suuntaan.

Toimenpidelista

- 1.** Luovutaan työvoiman saatavuusharkinnasta.
- 2.** Maahanmuuttajien integrointi otetaan työvoima- ja maahanmuuttopolitiikan painopisteeksi.
- 3.** Yrittäjän ja startup-yrittäjän oleskelulupien käsittelyä nopeutetaan. Oleskelulupien odotusajat ovat tällä hetkellä kohtuuttoman pitkiä.
- 4.** Yrittäjän oleskeluluvan vaatimuksia tulee tarkastella kriittisesti ja harkita, onko kaikkien vaatimusten täyttäminen ensimmäistä lupaa haettaessa relevanttia, vai voisiko osan vaatimuksista siirtää jatkoluvan kohdalle.
- 5.** Lisätään maahanmuuttajien mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan näyttötutkinnoilla ja laajennetaan täydennyskoulutusta sekä joustavoitetaan kotoutumiskoulutusta työllistymisen helpottamiseksi.
- 6.** Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeutta laajennetaan, jotta kotoutuminen saadaan käynnistymään jo turvapaikanhakuprosessin aikana.
- 7.** Työnantaja tuetaan entistä laajemmin maahanmuuttajien palkkaamiseen tarjoamalla tukipalveluita, kuten korvauksia työntäjän toteuttamasta perehdytysjaksosta ja tukea kielenoppimiseen työpaikalla.
- 8.** Työmarkkinoita joustavoitetaan ja työllistämistä helpotetaan lainsäädäntömuutoksilla, jotka edesauttavat maahanmuuttajien työllistymistä. Osa-aikatyön helpottaminen mahdollistaisi myös maahanmuuttajille työnteon ja opiskelun yhdistämisen.

**PROSESSIT
SUJUVAMMIKSI.**

YRITTÄJÄN ANATOMIA

SUOMALAISEN YRITTÄJÄN PÄÄSSÄ MUHII KASVUN AINEKSIA

Maamme kasvua rakentaa joka päivä noin 287 000 yritystä (pl. alkutuotanto). Kaikkien yrittäjien aivot ovat käytössä, tehdäänpä työ käsin tai koneilla.

YRITTÄJÄT LUOVAT TYÖTÄ

1,4 miljoonaa henkeä tekee töitä Suomen yrityksissä ja tuottaa verotuloja, joilla maksetaan palveluita kaikille. Yrityksistä yli 93 prosentissa on alle kymmenen työntekijää. 2000-luvulla etenkin pienet ja keskiuuret yritykset ovat työllistäneet ahkerasti.

SYDÄN MUKANA YRITTÄMISESSÄ

Yrittäjyyden pohjana on usein vahva sisäinen motivaatio ja intohimo. Yrittäjän suuri sydän näkyy yrityksen koosta riippumatta siitä, miten yrittäjät huolehtivat työntekijöistään ja kohtelevat heitä reilusti.

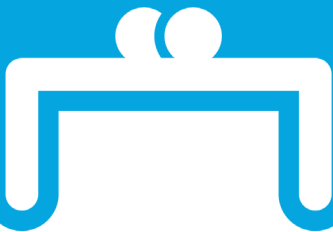
PIENIÄ ON ENEMMÄN KUIN SUURIA

Selvästi yli puolet Suomen yrittäjistä on yksinyrittäjiä. Yli 93 prosenttia kaikista yrityksistä työllistää alle kymmenen henkeä. Vain 0,2 prosenttia on suuryrityksiä, jotka työllistävät yli 250 henkeä.

YRITTÄJÄN LOMPAKKO EI OLE AINA PAKSU

Tiesitkö, että reilu viidennes yrittäjistä on pienituloisia? Vain viidenneksellä tulot ylittivät 55 000 euroa. Yksinyrittäjistä 45 prosentilla on alle 2 000 euron bruttotulot kuukaudessa.

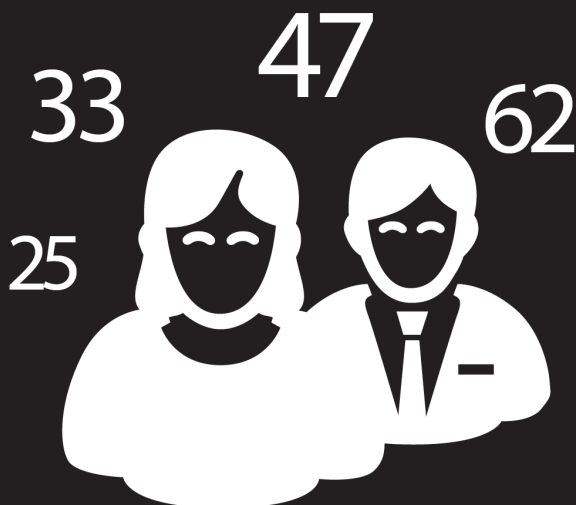
PITKÄT PÄIVÄT AHERRETAAN

Jopa 44 prosenttia yrittäjistä työskentelee viikossa yli 50 tuntia. Alle 40 viikkotyötuntia tekee vain 27 prosenttia yrittäjistä. Joka viides yrittäjä ei lomaile ollenkaan tai pitää lomaa alle viikon. Noin puolet yrittäjistä pystyy pitämään lomaa yli kolme viikkoa vuodessa.

IKÄSKAALA ON LAAJA

Yrittäjien keski-ikä on 47 vuotta, ja yli puolet yrittäjistä on 35–54-vuotiaita. Lisäksi yli 60-vuotiaita on enemmän kuin alle 30-vuotiaita. Kaksikymppinen yrittäjä on harvinaisuus, mutta jo puolet uusista yrityksistä on alle 35-vuotiaiden perustamia. Jopa lähes puolet pk-yrityksistä harkitsee liiketoimintansa siirtämistä yrityskaupan, sukupolvenvaihdon tai muun omistajavaihdon kautta, suurin osa jo seuraavien viiden vuoden aikana.

TYÖNANTAJA JA TYÖNTEKIJÄ EIVÄT AINA LÖYDÄ TOISIAAN

Vaikka yritykset työllistävät paljon, osa kärsii huutavasta työvoimapulasta. Osaavan työvoiman saantiongelma rajoittaa kasvua erityisesti kasvuhakuisissa ja rakennusalan yrityksissä.

TIHENTYMÄ ETELÄSSÄ

Yritysten toimipaikkojen sijainnin kolme kärjessä ovat Uusimaa yli 111 000 toimipaikalla, Varsinais-Suomi 36 500 ja Pirkanmaa 34 200 yrityksellä. Keskimääräistä tiheimmin toimipaikkoja on Etelä-Pohjanmaalla. Siellä on 89 toimipaikkaa tuhatta asukasta kohti, kun vastaava luku koko maassa on 66. Harvimmassa toimipaikat ovat Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla.

KURSSI KOHTI SUURTA MAAILMAA

Maailmalla toimii reilu viidesosa pk-yrityksistä, ja yleisin toimintatapa on suora vienti. Noin kuudesosalla pk-yrityksistä on ulkomainen tytäryritys tai yhteisyritys. Merkittävin suomalaisten tytäryhtiöiden ulkomailla työllistävä maa on Ruotsi. Kasvua haetaan myös pallon toiselta puolelta aina Uudesta-Seelannista asti.

DIGI-INTO LEVIÄÄ

Viidennes yritysten kasvusta tulee digitalisaation ansiosta. Kotisivut ovat tärkein digimarkkinoinnin ja -myynnin kanava, toiseksi tärkein on sosiaalinen media. Yksinyrittäjä hyödyntää älypuhelinla, etäyhteyttä ja sosiaalista mediaa enemmän kuin työnantajayritys, joka kunnostautuu kotisivujen hyödyntämisessä, hakusanamainonnassa ja sähköisten uutiskirjeiden teossa.

YRITTÄJIEN OMA JÄRJESTÖ

Paikallisyhdistykset
383

Toimialajärjestöt
60

Aluejärjestöt
20

Luottamushenkilöitä
yli 4 000

Jäseniä kuntien valtuustoissa
yli 1 100

Jäsen-
yrityksiä
115 000

